

Joanna Jabłkowska, Agnieszka Ciszewska, Julita Czernecka

**ANALIZA I PROGNOZA ROZWOJU POTENCJAŁU AKADEMICKIEGO REGIONU ŁÓDZKIEGO W KONTEKŚCIE
STRUKTURY KSZTAŁCENIA, POTRZEB REGIONU I OCZEKIWAŃ PRZEDSIĘBIORSTW, POTRZEB KSZTAŁCENIA
USTAWICZNEGO, JAKOŚCI KSZTAŁCENIA – JAKO PODSTAWY DLA WZMOCNIENIA KREATYWNOŚCI I
INNOWACYJNOŚCI REGIONU**

I. Wprowadzenie: informacje podstawowe

I.1. Pozycja rankingowa

Państwowe łódzkie szkoły wyższe znajdują się na wysokiej pozycji rankingowej (wg. liczącego się wśród kandydatów na studia rankingu „Perspektyw”: Nr 1/2012) w Polsce. **Uniwersytet Łódzki zajmuje wśród uniwersytetów pozycję 6, Politechnika Łódzka wśród uczelni technicznych pozycję 4, Uniwersytet Medyczny wśród uczelni medycznych pozycję 7, szkoły artystyczne trudno mierzyć kryteriami jednolitego rankingu. Na 18 publicznych szkół artystycznych w Polsce 3 znajdują się w Łodzi (8 Muzycznych: Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kraków, Łódź, Poznań (z filią w Szczecinie), Warszawa (z filią w Białymstoku), Wrocław. 7 Plastycznych: Gdańsk, Katowice, Kraków, Łódź, Poznań, Warszawa, Wrocław. 2 Teatralne: (Kraków (z filią we Wrocławiu), Warszawa (z filią w Białymstoku). 1 Filmowa, telewizyjna i teatralna (Łódź) (www.edu.art.pl). Nie ulega wątpliwości, że PWSFTviT jest jedyną w swoim rodzaju i znaną w Europie i na świecie wyższą szkołą filmową.**

W rankingu wszystkich uczelni akademickich UŁ zajmuje pozycję 14, PŁ pozycję 8, UM pozycję 23. Pierwszą uczelnią niepubliczną, która pojawia się w tym rankingu jest Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi na pozycji 74, następnie Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi na pozycji 80 i Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi na pozycji 90. Ranking ten uwzględnia szereg parametrów, którym nadano różną wagę: 25% to prestiż (preferencje pracodawców, ocena przez kadre akademicką, uznania międzynarodowe); 5% to innowacyjność (patenty etc., pozyskane środki z UE, zaplecze innowacyjne; 15% to potencjał naukowy (ocena parametryczna, uprawnienia do nadawania stopni), nasycenie kadry pracownikami o najwyższych kwalifikacjach)akredytacje); 30% to efektywność naukowa (rozwój kadry i nadane stopnie naukowe, pozyskiwane środki na badania, publikacje, cytowania etc, udział uczelni w 7 programie ramowym); 10% to warunki studiowania (dostępność dla studentów kadr wysokokwalifikowanych, biblioteka, dostępność uczelni dla studentów zamiejscowych, osiągnięcia sportowe); 15% to umiędzynarodowienie (programy studiów i zajęcia w j. obcych, studenci zagraniczni, wymiana studentów, nauczyciele zagraniczni). W rankingu Centrum Badań Społecznych, na zlecenie Home &Marker, badającym kariery absolwentów (uczelnie, które najczęściej kończyli szefowie 1000 największych firm), **UŁ znajduje się na 8 miejscu w Polsce a na 2 miejscu wśród uniwersytetów, PŁ na 11 miejscu w Polsce, na 7 wśród uczelni technicznych.**

Uczelnie, znajdujące się na podobnych pozycjach rankingowych do uczelni łódzkich – stąd w naturalny sposób z nimi konkurujące to: Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Śląski w Katowicach i Uniwersytet Gdański, Akademia Górniczo Hutnicza w Krakowie, Politechnika Gdańska i Politechnika Śląska w Gliwicach, uniwersytety medyczne w Lublinie, Gdańsku, Szczecinie i Katowicach.

W Łodzi i Województwie nie powstała ani jedna publiczna uczelnia ekonomiczna, sportowa, rolnicza, pedagogiczna o randze uniwersytetu lub akademii. Deficyt ten kompensowany jest częściowo przez ofertę dydaktyczną istniejących uczelni. Jedyna w województwie państwowa szkoła zawodowa w Skierniewicach kształci na kierunkach społecznych (**EKONOMIA, FINANSE I RACHUNKOWOŚĆ, SOCJOLOGIA, PRACA SOCJALNA**), ścisłych (**INFORMATYKA**), medycznych (**DIETETYKA i KOSMETOLOGIA**) oraz na brakujących w łódzkich uczelniach **OGRODNICTWIE**.

I.2. Uczelnie niepubliczne

Uczelnie Publiczne są w regionie łódzkim jedynymi uczelniami, mającymi wysoką pozycję naukową. Należy jednak podkreślić, że w Łodzi i miastach blisko Łodzi położonych istnieje ponad 20 uczelni niepublicznych oraz państwowych wyższych szkół zawodowych. Są to:

Łódź: już wymienione wyżej **Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych, Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna** oraz: **Wyższa Szkoła Marketingu i Biznesu, Wyższa Szkoła Kupiecka, Salezjańska Wyższa Szkoła Ekonomii i Zarządzania, Wyższa Szkoła Informatyki, Wyższa Szkoła Finansów i Informatyki im. Prof. Janusza Chechlińskiego, Wyższa Szkoła Sztuki i Projektowania, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Wyższa Szkoła Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych, Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Wyższa Szkoła Zawodowa Korporacji Oświatowej, „Wschód-Zachód” Szkoła Wyższa im. Henryka Józwiaka, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu, Wyższa Szkoła Sportowa im. Kazimierza Górskiego, Wyższa Szkoła COSINUS, Wyższa Szkoła Kosmetyki i Nauk o Zdrowiu;**

W Województwie Łódzkim:

- **Kutno: Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej**
- **Łowicz: Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna**
- **Pabianice: Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych**
- **Piotrków Trybunalski: Wyższa Szkoła Handlowa im. Króla Stefana Batorego**
- **Sieradz: Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna**
- **Skierniewice: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa; Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna im. Prof. Szczepana Pieniązka**
- **Uniwersytet Łódzki prowadzi filię w Tomaszowie Mazowieckim**

Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe poza Województwem Łódzkim, z którymi łódzkie uczelnie, przede wszystkim UŁ współpracują to **PWSZ w Płocku i Włocławku**.

Najwięcej uczelni niepublicznych znajduje się na terenie Warszawy i Województwa Mazowieckiego. Łódź i Województwo są porównywalne z Wrocławiem i Poznaniem (w Łodzi 18, Wrocław 17, Poznań 19 uczelni niepublicznych).

Uczelnie niepubliczne i zawodowe w województwie i w okolicach Łodzi mają inny profil niż duże uczelnie państwowe w Łodzi. Konkurencją dla UŁ, PŁ, UM, częściowo dla szkół artystycznych są uczelnie dużych miast, przede wszystkim Warszawy, Wrocławia, Poznania i Torunia.

Ustawa Prawo o Szkolnictwie Wyższym z dnia 18 marca 2011 r. przewiduje zniesienie obecnie obowiązujących standardów kształcenia i wprowadzenie Krajowych Ram Kwalifikacji jako obowiązującego prawa dla kształcenia uniwersyteckiego. Daje to uczelniom możliwość zmiany obecnych programów studiów dla kierunków istniejących oraz tworzenie nowych kierunków, zgodnych z KRK. Nie będą one wymagały akceptacji

MNiSzW, o ile jednostki organizacyjne prowadzące takie kierunki mają uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w ramach dziedzin nauki, odpowiadającym obszarom kształcenia, w których kierunki będą tworzone. Większości państwowym, także łódzkim uczelniom daje to możliwość dużo swobodniejszego niż dotychczas kształtowania oferty edukacyjnej. Rok akademicki 2011/12 będzie przełomowym momentem dla polskiego szkolnictwa wyższego. Tworząc nowe programy uczelnie mogą szybko reagować na potrzeby bardzo zróżnicowanego rynku pracy. Artykuł 168a nowej ustawy daje możliwość prowadzenia studiów o profilu praktycznym z udziałem podmiotów gospodarczych. Ustęp 2 mówi: „sposób prowadzenia i organizację studiów [...] określa umowa zawarta w formie pisemnej między uczelnią a podmiotem gospodarczym. Umowa może określać: 1. możliwość prowadzenia zajęć ze studentami w szczególności praktycznych, przez pracowników podmiotów gospodarczych, 2. udział podmiotu gospodarczego w opracowaniu programu nauczania, 3. sposób dofinansowania studiów przez podmiot gospodarczy, 4. efekty kształcenia, 5. sposób realizacji praktyk i staży.”

II. Metoda

Podjęta problematyka wymagała zastosowania jakościowej analizy danych zastanych. Od początku nie zakładano dostarczenia statystycznie reprezentatywnych danych. Analiza jakościowa miała pomóc w uzyskaniu dokładnych i szczegółowych danych. W związku z tym opracowanie opiera się na celowo dobranych danych: informacjach z GUS z lat 2009 i 2010, informacjach z Perspektyw z 2011 r., informacjach zebranych w sześciu wyższych uczelniach łódzkich, na wynikach audytu wewnętrznego nr 1/2011, przeprowadzonego w Uniwersytecie Łódzkim i zakończonego w lipcu 2011, na analizie rynku pracy w regionie łódzkim oraz na porównaniu z kilkoma uczelniami europejskimi, które funkcjonują w podobnych do Łodzi warunkach społecznych i gospodarczych.

III.1. Potencjał dydaktyczny państwowych uczelni łódzkich: stan obecny (ze sprawozdania do GUS, listopad 2011 r.)

W łódzkich uczelniach kształcenie prowadzone jest na kilkudziesięciu kierunkach i kilkuset specjalnościach:

- UŁ: 38 kierunków i 165 specjalności; w roku 2011/12 wprowadzono do oferty 46 nowych kierunków i specjalności – nowych także w sensie uruchomienia II stopnia, na kierunku, który miał I stopień lub studiów niestacjonarnych na kierunku prowadzącym studia stacjonarne), w tym 14 kierunków lub specjalności na studiach I stopnia stacjonarnych, w tym 2 kierunki unikatowe. Senat przyjął ponadto wniosek o uruchomienie kolejnych 4 kierunków unikatowych od roku 2012/13;
- PŁ: 36 kierunków i ponad 120 specjalności, od roku 2011/12 wprowadzono 2 nowe kierunki: I stopnia inżynierskie towaroznawstwo i unikatowy międzyuczelniany (Politechnika Łódzka, Politechnika Gdańska, Akademia Górniczo-Hutnicza) kierunek chemia budowlana;
- UM: 19 kierunków, 3 specjalności w tym 2 od r. 2011/12;
- AM: 8 kierunków; specjalności odpowiadają odpowiednim instrumentom muzycznym;
- ASP: 6 kierunków i 18 specjalności;
- PWSFTviT: 4 kierunki i 9 specjalności;

Szkoły niepubliczne w większości powielają kierunki uczelni publicznych. Kierunkami, które nie są prowadzone przez żadną ze szkół publicznych są:

- **TANIEC (AH-E)**

- BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE: WSiI
- GEODEZJA I KARTOGRAFIA (SWSPiZ)
- WYCHOWANIE FIZYCZNE (WSI, WSS)
- FILOLOGIA – FILOLOGIA JAPONSKA (WSSM)

III. 2. Skąd pochodzą kandydaci (aktualne dane rekrutacyjne z 2011 r.)?

Najwięcej kandydatów zapisanych na studia na UŁ pochodzi z województw:

Województwo Liczba kandydatów

Łódzkie	19 004
Mazowieckie	954
Wielkopolskie	1 042
Śląskie	893

Najwięcej kandydatów pochodzi z miejsowości:

Miejscowość Liczba kandydatów

Łódź	6 984
Zgierz	586
Pabianice	564
Tomaszów Mazowiecki	526
Piotrków Trybunalski	458
Belchatów	438
Zduńska Wola	397
Sieradz	370
Skierniewice	352
Kutno	290
Częstochowa	265

Najwięcej kandydatów zapisanych na studia na PŁ pochodzi z województw:

Województwo Liczba kandydatów

łódzkie	6539
mazowieckie	434
wielkopolskie	283
kujawsko-pomorskie	208
świętokrzyskie	117
śląskie	109

Kierunki studiów

Najwięcej kandydatów pochodzi z miejscowości:

Miejscowość	Liczba kandydatów
Łódź	2420
Pabianice	259
Zgierz	190
Belchatów	180
Piotrków Trybunalski	173
Zduńska Wola	147
Sieradz	146
Tomaszów Mazowiecki	143
Łask	106
Kutno	95
Aleksandrów Łódzki	84
Skierniewice	80
Włocławek	78
Opoczno	77
Koluszki	74
Łowicz	73
Poddębice	72
Rawa Mazowiecka	70
Ozorków	70
Łęczyca	53
Konstantynów Łódzki	53
Płock	50
Radomsko	49
Zelów	45
Głowno	45
Brzeziny	43

Najwięcej kandydatów zapisanych na studia na **UM** pochodzi z województw:

Najwięcej kandydatów pochodzi z miejscowości:

Brak danych

III. 3. Liczebność

- W publicznych uczelniach łódzkich studiuje (rok 2010/2011) **szacunkowo ok. 80 000 studentów**. Odpowiada to strategii europejskiej, której istotnym celem jest ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% i podwyższenie liczby osób zdobywających wyższe wykształcenie do 40% osób z młodego pokolenia.

Dokładne dane z dnia 30.11.2009 (GUS), to:

Uczelnie w regionie łódzkim O – ogółem S – studia stacjonarne N – studia niestacjonarne	
Wszystkie uczelnie w regionie	O 139 978 S 52 133 N 87 845
UŁ	41 103
PŁ	20 023
UM	8 501
AM	693
ASP	1 181
PWSFTviT	1 177
Razem uczelnie publiczne w Łodzi bez słuchaczy studiów doktoranckich i podyplomowych	72 678
PWSZ	1 071
Uczelnie niepubliczne	66 229 (w tym AH-E 23 924; SWSPiZ 18 684, WSSM 1 927)

Dane te w 2010 uległy jedynie niewielkim zmianom: **zmniejszyła się liczba studentów w szkołach niepublicznych**, przede wszystkim w AH-E (z powodu zamknięcia kierunków), PŁ utrzymała liczbę studentów na poziomie 20 000, UM na poziomie 9 000, UŁ na poziomie 43 000. Studentami są ponadto słuchacze studiów doktoranckich (w sumie UŁ, PŁ i UM ok. 2 000) oraz podyplomowych, co daje łączną liczbę ok. 80 000.

UŁ, PŁ i UM należą do uczelni w Polsce, które mają w swojej kategorii najwięcej studentów. Dla porównania: w statystykach 2008-2010 Uniwersytet Warszawski wykazywał 62 00 studentów łącznie, Uniwersytet Jagielloński 50 500 i są to dwie największe uczelnie w Polsce. Inne uczelnie są porównywalne z łódzkimi lub mniej liczne. Należy podkreślić, że nie w całej Europie liczby studentów w uczelniach wyższych (uniwersytety bardzo często prowadzą kierunki medyczne i techniczne) są tak wysokie, jak w Polsce.

Kierunki studiów

W szkołach publicznych maleje w sposób widoczny liczba kandydatów na studia niestacjonarne. Przyczyna leży w uwidaczniającym się właśnie w tym obszarze najszybciej niżej demograficznym oraz w wprowadzeniu systemu III plus II, który znacznie ułatwia absolwentom I stopnia państwowych szkół zawodowych i szkół niepublicznych staranie się o przyjęcie na stacjonarne studia II stopnia.

Dane do GUS wysyłane są przez uczelnie ostatniego listopada każdego roku. Liczba studentów pierwszego roku studiów I stopnia spada pod koniec roku akademickiego znacznie, w zależności od kierunku 10%-60%. Przyczyny tak dużego odsiewu są różne. **Warto zrobić kompleksowe badania, dotyczące wszystkich uczelni oraz szkół ponadgimnazjalnych, ponieważ zdiagnozowanie tego problemu dałoby być może odpowiedź na liki w systemie oświatowym.**

Proporcje między liczbą studentów a liczbą pracowników naukowych i dydaktycznych są w łódzkich uczelniach podobne, jak w Polsce, choć w wiodących uniwersytetach takich, jak Warszawski, a szczególnie Jagielloński są lepsze niż w Łodzi. W Europie widoczne są różnice między poszczególnymi krajami. Podkreślić należy, że różne są formy zatrudniania pracowników. W Polsce preferowane jest dotąd zatrudnienie na umowę o pracę, na ogół na zasadzie mianowania. W wielu krajach europejskich stałe zatrudnienie ma niewielu pracowników naukowych, na ogół są to profesorowie. Inni pracownicy zatrudniani są często na czas określony.

Dla porównania:

QS – top 500 (2008-2010)

Uniwersytet	Liczba studentów	Liczba pracowników nauk. i dydaktycznych	Kierunki techniczne	Kierunki medyczne	Kierunki rolnicze
Uniwersytet Warszawski	62 000	3 244	-	-	-
Uniwersytet Jagielloński	50 500	3 614	-	X	-
Sapienza University of Rome	145 000	4 500	X	X	-
University of Barcelona	91 656	4 995	-	X	-
University of Vienna	87 691	6 660	X	X	-
Stockholm University	50 000	5 000	-	-	-
University of Manchester	39 500	5 600	X	X	-
Universität Frankfurt a.M.	39 000	3 060	X	X	-
Universität Hamburg	38 000	4 100	-	X	-
University of Helsinki	35 200	3 931	-	X	X
Universität Zürich	26 100	3 404		X	X
Eberhard Karl Universität Tübingen	24 000	4 400		X	
Universität Göttingen	24 000	2 648		X	X
Universite Paris	23 300	1 300	-	-	-

Kierunki studiów

Sorbonie (PARIS IV)					
University of Coimbra	20 270	1 506	X	X	-
University of Cambridge	17 600	prac. nauk. i adm. 9 110	X	X	X
Uniwersytet Łódzki (2010)	42 945+dokt. 1 217 +podypl. 2 759: 46 921	2 364 plus adm. 1 634	X (jeden)		X (jeden)
Politechnika Łódzka (2010)	19 879	1 505	X		

III.4. Studia doktoranckie

Uczelnie łódzkie prowadzą studia trzeciego stopnia: W Uniwersytecie Łódzkim działa 16 studiów doktoranckich, w Politechnice Łódzkiej 9, w Uniwersytecie Medycznym 2 i w Akademii Muzycznej 2. Nie wszyscy doktoranci otrzymują stypendia. Szczególnie na wydziałach humanistycznych i społecznych, gdzie codzienna obecność doktorantów w uczelni (w laboratoriach) nie jest konieczna, doktoranci decydują się na uczestnictwo w studiach bez stypendium. Sytuacja materialna doktorantów poprawiła się znacznie w ostatnich trzech latach, gdy przyznawane są stypendia przez Urząd Marszałkowski.

STUDIA DOKTORANCKIE

Uczelnia	UŁ	PŁ	UM
Liczba doktorantów	1064(s)+153(ns) 1217	591	302(s)+550(ns) 852
Liczba stypendiów doktoranckich (z uczelni)	295	452	270
Stawki stypendiów (w zł)	1045; 1100	1200; 1500	1044; 1154
Stypendia inne (liczba)	95 (unijne - z Urzędu Marszałkowskiego)	?	Brak

III.5. Strategia Europa 2020

Należy zwrócić uwagę na to, że wiele kierunków studiów i specjalności – szczególnie tych najnowszych – odpowiada Strategii Europa 2020. Komisja Europejska zaproponowała w Strategii kilka priorytetowych inicjatyw przewodnich. Niektóre z nich wiążą się bezpośrednio z rozwojem szkolnictwa wyższego i rozwojem nowych ofert edukacyjnych. Przede wszystkim inicjatywa *Młodzież w drodze* jest realizowana z coraz większą intensywnością przez

polskie, w tym łódzkie uczelnie. Przyjęcie i wdrożenie Procesu Bolońskiego, uznawalność i porównywalność kształcenia umożliwia mobilność studentów i młodych naukowców, którzy korzystają zarówno z programu **ERASMUS** jak i z innych programów stypendialnych. W roku 2010 z łódzkich uczelni publicznych wyjechało na stypendia ca. **1 300** studentów. Przyjeliśmy ok. **550** studentów i doktorantów. Świetnym przykładem współpracy międzynarodowej całych kierunków studiów są studia w Centrum Kształcenia Międzynarodowego PŁ czy międzynarodowe kierunki studiów w ramach Erasmus Mundus w UŁ i PŁ lub kierunki tworzone we współpracy bilateralnej. W CKM Politechniki Łódzkiej studenci mogą wybrać wiodące kierunki prowadzone na innych wydziałach PŁ – prowadzone częściowo w językach obcych (angielskim lub francuskim): **ELEKTRONIKA I TELEKOMUNIKACJA, INŻYNIERIA ARCHITEKTONICZNA (MAKROKIERUNEK), BIOTECHNOLOGIA, FIZYKA TECHNICZNA, INŻYNIERIA BIOMEDYCZNA, INFORMATYKA, MECHANIKA I BUDOWA MASZYN, ZARZĄDZANIE, MECHATRONIKA, ZARZĄDZANIE I INŻYNIERIA PRODUKCJI**. Wszyscy studenci wyjeżdżają na studia do europejskich uczelni partnerskich. Ponadto uczelnie przyczyniają się do realizacji inicjatywy „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”. Chodzi tu o stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości naszych modeli społecznych w obliczu odchodzenia na emeryturę pokolenia wyżu demograficznego. Podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa jest wkładem uczelni w realizację tych inicjatyw. Trzy najważniejsze czynniki wzrostu Strategii Europa 2020 są realizowane przez łódzkie uczelnie:

- **wzrost inteligentny, odpowiada** zwiększeniu roli wiedzy i edukacji w społeczeństwie (wszystkie uczelnie), innowacji (niżej zwracamy uwagę na kierunki, sprzyjające rozwojowi społeczeństwa i gospodarki innowacyjnej) i społeczeństwa cyfrowego: Przede wszystkim Politechnika Łódzka, ale także Uniwersytet Łódzki rozwijają bardzo intensywnie kierunki i specjalności przyczyniające się do rozwoju społeczeństwa cyfrowego: **INFORMATYKA i INFORMATYKA INŻYNIERYJNA, INFORMATYKA I EKONOMETRIA, MECHATRONIKA, ELEKTROTECHNIKA, ELEKTRONIKA, ELEKTRONIKA I TELEKOMUNIKACJA, ENERGETYKA, AUTOMATYKA I ROBOTYKA, ROBOTYKA: ZAUTOMATYZOWANE SYSTEMY WYTWÓRCZE, NANOTECHNOLOGIA**.
- **wzrost zrównoważony odpowiada** produkcji sprzyjającej ochronie środowiska naturalnego i efektywniej wykorzystującej zasoby naturalne oraz ludzkie przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności. UŁ, PŁ, UM rozwijają intensywnie kierunki związane z ochroną środowiska i inżynierią środowiska: patrz punkt III.1.2.1.
- **wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu** odpowiada zwiększeniu aktywności zawodowej, podnoszeniu kwalifikacji i walką z ubóstwem: temu celowi odpowiada przede wszystkim tworzenie studiów podyplomowych, które najszybciej reagują na luki na rynku pracy. Studia współfinansowane przez fundusze z UE skierowane są przede wszystkim ku odbiorcom, szukającym nowych możliwości na rynku pracy, poszukującym pracy, odbiorcom w wieku 50 +

III.6. Znaczenie kierunków studiów dla Łodzi i regionu

W Uczelniach działają Rady Biznesu, mające na celu związaną z rynkiem pracy. Większość kierunków i specjalności nie ma specyfiki szczególnej, skierowanej przede wszystkim na region łódzki. Tym niemniej można wyróżnić takie obszary kształcenia, które:

- dla **Łodzi i regionu stanowią wyjątkowy kapitał edukacyjny, jaki nie istnieje w całym kraju lub istnieje w niewielu, oddalonych od Łodzi ośrodkach,**

- wiążą się bezpośrednio ze specyfiką regionu oraz
- nie odznaczają się co prawda wyjątkowością i są reprezentowane w większości uczelni polskich, **powinny jednak odgrywać istotną rolę w polityce edukacyjnej regionu** i zostać wykorzystane jako kuźnia młodej kadry zawodowej.

III.6.1. Kierunki, które dla Łodzi i regionu stanowią wyjątkowy kapitał edukacyjny, jaki nie istnieje w całym kraju lub istnieje w niewielu, oddalonych od Łodzi ośrodkach. Niektóre z nich, szczególnie interesujące ze względu na zostaną krótko opisane

- **Kierunki i specjalności artystyczne:**
 - **AKTORSTWO, REŻYSERIA, SZTUKA OPERATORSKA, FILM ANIMOWANY I EFEKTY SPECJALNE, MONTAŻ FILMOWY, ORGANIZACJA PRODUKCJI FILMOWEJ I TELEWIZYJNEJ, FOTOGRAFIA, SCENARIOPISARSTWO. Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna:** oferta dydaktyczna „Filmówki” jest bezsprzecznie wizytówką Łodzi. Szkoła przyciąga co roku wielu studentów z zagranicy i cieszy się wciąż niesłabnącą renomą. Studia na wszystkich czterech wydziałach – Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej, Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej, Organizacji Sztuki Filmowej oraz Aktorskim – są bardzo wyspecjalizowane, kształcą przyszłych artystów i wysoko wykwalifikowanych pracowników dla polskiego przemysłu filmowego i teatru. Przez wiele lat Uczelnia była jedyną o tym charakterze uczelnią w Polsce, co powodowało, że kandydaci na studia pochodzili z całego kraju, jednak także z Łodzi i łódzkiego regionu. Obecnie powstało wiele szkół i kursów mających charakter zawodowej edukacji filmowej, ale nadal PWSFTviT utrzymuje charakter jedynej, znaczącej, profesjonalnie wyposażonej i odpowiedzialnie nauczającej uczelni filmowo-teatralnej i w dalszym ciągu kandydaci na studia pochodzą z całej Polski. Regionalne oddziaływanie Uczelni jest w znacznej mierze pośrednie, co bierze się ze wspomnianego wyżej szczególnego wyspecjalizowania charakteru Uczelni, ale są także efekty bardziej bezpośrednie. Jednym z takich oddziaływań jest wypracowywanie marki – „brand” – w znaczeniu wprowadzenia do społecznego, odruchowego łączenia marki i nazwy Uczelni z regionem łódzkim i Łodzią. Podstawową działalnością dydaktyczną jest realizacja filmów studenckich i studenckich spektakli teatralnych. Wybrane filmy studenckie pokazywane są od lat na wielu, najbardziej znanych, światowych festiwalach filmowych. Zawsze Uczelnia i studenckie filmy są łączone, zarówno w materiałach informacyjnych jak i promocyjnych, z regionem Łodzi, co w ciągu długiego czasu, szczególnie zaś w ostatnim dwudziestoleciu, kiedy kontakty międzynarodowe znacznie się nasiliły, doprowadziło do identyfikacji Uczelni z jej „łódzkością”. Kontakty uczelni ze światem są bardzo rozbudowane. Studenckie etudy uczestniczą w festiwalach w Europie, Azji w Amerykach, także w Australii. Te kontakty przekładają się pośrednio na mechanizm, który jest wypracowywaniem marki, w tym przypadku rozpoznawalności marki Łodzi i regionu łódzkiego w międzynarodowym środowisku filmowym.
 - **UBIÓR, BIŻUTERIA, TKANINA, TKANINA DRUKOWANA, PROJEKTOWANIE FORM PRZEMYSŁOWYCH I KOMUNIKACJI WIZUALNEJ, PROJEKTY WIZUALNE, TECHNIKI TEATRALNE, FILMOWE I TELEWIZYJNE. Akademia Sztuk Pięknych:** jako jedyna uczelnia w Polsce kształci projektantów ubioru i tkaniny na poziomie akademickim; tym samym dostrzega zachodzące na rynku zmiany i odpowiednio dostosowuje ofertę edukacyjną. Kierunki wyjątkowe, wynikające ze specyfiki regionu, to **TKANINA, TKANINA DRUKOWANA, WZORNICTWO** **PROJEKTOWANIE FORM PRZEMYSŁOWYCH, PROJEKTY WIZUALNE, TECHNIKI TEATRALNE, FILMOWE I TELEWIZYJNE.** Sukcesem studentów tej pracowni była współpraca przy nagrodzonej Oskarem produkcji Piotruś i Wilk, a obecnie udział w realizacji animowanego filmu o Fryderyku Chopinie. W strukturze Akademii działa Cyfrowe Centrum Rozwoju Nauki „CYCERON”, które kształci przyszłych projektantów i grafików komputerowych. W latach 2010-2013 powstaną 3 nowe kompleksy, m. in. Centrum Promocji Mody, które nastawione jest na współpracę z regionem łódzkim i

Kierunki studiów

- łódzkimi przedsiębiorstwami. W budynku Centrum Promocji Mody znajdować się będzie wielofunkcyjna aula wraz z profesjonalną salą pokazową. **Akademia Sztuk Pięknych** im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi ma szansę stać się jednym z największych ośrodków kultury i sztuki w Polsce.
- **AH-E, SWSPiZ, WSI i WSK w Łodzi** prowadzą ponadto kierunek **GRAFIKA**, w ofercie AH-E znajduje się **TANIEC**
 - **Wyższa Szkoła Sztuki i Projektowania** jest jedyną niepubliczną szkołą projektową, filmową i fotograficzną w regionie łódzkim jedną z trzech akademickich szkół filmowych i fotograficznych w Polsce, wydających dyplom ukończenia studiów z tytułem magistra sztuki. Oferuje kierunki: **ARCHITEKTURA WNĘTRZ, REALIZACJA OBRAZU FILMOWEGO, TELEWIZYJNEGO I FOTOGRAFIA** oraz **WZORNICTWO**.
- **Kierunki i specjalności przyrodnicze, ścisłe i interdyscyplinarne:**
 - **MIKROBIOLOGIA: Uniwersytet Łódzki:** Jest to kierunek unikatowy, uruchomiony po raz pierwszy w Uniwersytecie Łódzkim i do dziś jedyny w całej Polsce. Program studiów na kierunku **MIKROBIOLOGIA** to ponad 60% zajęć praktycznych, na których studenci sami wykonują badania poznając liczne metody diagnostyki mikrobiologicznej, sposoby oznaczania zanieczyszczeń mikrobiologicznych, specyfikę pracy z materiałem klinicznym, zapoznają się z szeregiem technik genetycznych i immunologicznych. Zajęcia pozwalają na zapoznanie się ze specyfiką pracy w laboratoriach farmaceutycznych i kosmetycznych, ochrony środowiska, produkcji żywności, hodowli zwierząt gospodarczych. Natomiast ćwiczenia z dziedziny mikrobiologii klinicznej, serologii i immunologii oraz genetyki drobnoustrojów przygotowują do pracy w laboratoriach przyszpitalnych i innych ośrodków opieki medycznej. Zdobyta wiedza i umiejętności praktyczne pozwalają im na podejmowanie pracy w laboratoriach mikrobiologicznych, serologicznych i immunologicznych służby zdrowia, przygotowujących ekspertyzy z zakresu mikrobiologii i immunologii, dotyczące produktów szerokiego zastosowania, w tym produktów o przeznaczeniu medycznym, służb weterynaryjnych, nadzoru sanitarnego, przemysłu spożywczego, farmaceutycznego i kosmetycznego, placówkach ochrony przyrody i środowiska, szkołach zawodowych wszystkich stopni prowadzących edukację z zakresu mikrobiologii, serologii i immunologii.
 - Absolwenci kierunku **BIOTECHNOLOGIA (Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Medyczny, Politechnika Łódzka)** są przygotowani do pracy w firmach wykorzystujących bioprocesy, zwłaszcza w zakładach przemysłu farmaceutycznego, spożywczego, chemicznego. Mogą również znaleźć zatrudnienie w placówkach naukowych, jednostkach związanych z ochroną zdrowia i środowiska, ośrodkach hodowli roślin i zwierząt, biologicznych i biotechnologicznych laboratoriach kontrolnych i badawczych. Uzyskana w trakcie studiów wiedza ułatwia także założenie własnej firmy biotechnologicznej.
 - **Uniwersytet Łódzki** jako pierwszy w Polsce powołał kierunek **OCHRONA ŚRODOWISKA** i od roku akad. 1991/1992 nieprzerwanie kształci specjalistów w tym zakresie. Także **Politechnika Łódzka** prowadzi studia w zakresie **OCHRONY ŚRODOWISKA**. Obecnie kierunek ten jest reprezentowany w wielu uczelniach polskich, lecz dla Łodzi ma on szczególne znaczenie. Studia na kierunku **OCHRONA ŚRODOWISKA** przygotowują specjalistów do programowania, organizowania oraz prowadzenia kontroli działalności w zakresie ochrony i kształtowania środowiska – nie tylko w ujęciu krajowym, lecz także lokalnym i regionalnym. Absolwent kierunku posiada wiedzę z zakresu oddziaływania człowieka na środowisko, zagrożeń dla atmosfery, hydrosfery i pedosfery, toksykologii, kontroli i kształtowania środowiska, ochrony przyrody, gospodarowania wodą, a także odpadami komunalnymi i pochodzącymi z działalności przemysłowej oraz rolniczej, wreszcie problematyki prawnej i ekonomicznej ochrony środowiska. Zajęcia terenowe prowadzone są w stacjach terenowych uczelni, w parkach narodowych i krajobrazowych

oraz na terenach przekształconych wskutek działalności człowieka (np. w **regionie łódzkim: Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów, dwa duże zbiorniki zaporowe Jeziorsko i Sulejowskie, silnie zanieczyszczone rzeki Ner i Bzura**). Proces kształcenia silnie związany jest z **Łodzią, która z niewielkiej wsi przekształciła się w ciągu niespełna dwóch stuleci w jedno z największych polskich miast, czemu towarzyszyła drastyczna degradacja zespołów organizmów oraz jakości powietrza, wód, gleby**. Absolwenci UE i PE są przygotowani do podjęcia pracy w: organach kontrolnych i urzędach ochrony środowiska (m.in. samorządy); służbach ochrony środowiska (regionalne dyrekcje ochrony środowiska, parki narodowe i krajobrazowe); laboratoriach badań środowiska; zakładowych służbach ochrony środowiska; biurach planowania przestrzennego; szkolnictwie, instytucjach oświatowych i kulturalnych; ośrodkach masowego komunikowania; społecznych organizacjach ekologicznych.

- **Politechnika Łódzka** prowadzi ponadto studia na dwóch wydziałach w zakresie **INŻYNIERII ŚRODOWISKA**;
- **CHEMIA BUDOWLANA** (unikatowy kierunek międzyuczelniany: **Politechnika Łódzka, Politechnika Gdańska, Akademia Górniczo-Hutnicza**): Zasadniczym elementem koncepcji kształcenia na kierunku jest znaczne rozbudowanie programu kształcenia w kierunku kształtowania następujących, specyficznych umiejętności: doboru materiałów do różnych zastosowań w budownictwie, badania struktury i właściwości materiałów ceramicznych, polimerowych, metalicznych i kompozytowych, wykonywania prac wspomagających projektowanie materiałowe i technologiczne w przemyśle oraz jednostkach przemysłowego zaplecza badawczego w zakresie materiałów dla budownictwa, stosowania metod wytwarzania materiałów budowlanych, stosowania podstawowych metod oznaczania cech użytkowych gotowych wyrobów budowlanych oraz projektowania wybranych materiałów budowlanych, doboru odpowiedniej metody badań i obsługi specjalistycznej aparatury naukowo-badawczej dedykowanych na potrzeby przemysłu materiałów budowlanych, stosowania podstawowych zasad kontroli jakości materiałów i wyrobów budowlanych, rozumienia i analizowania podstawowych aspektów prawnych dotyczących zarządzania substancjami chemicznymi ze szczególnym uwzględnieniem produktów chemii budowlanej, stosowania zasady zrównoważonego rozwoju, znajomości krajowych i europejskich uwarunkowań zarządzania środowiskowego, analizy cyklu życia wyrobów budowlanych, identyfikacji możliwości poprawy aspektów środowiskowych wyrobów budowlanych w różnych etapach ich cyklu życia.
- **NANOTECHNOLOGIA. Politechnika Łódzka**: absolwenci tego kierunku posiadają dobrą znajomość fizyki, chemii i informatyki oraz nauki o materiałach (inżynierii materiałowej) ze szczególnym uwzględnieniem nanomateriałów polimerowych. Potrafią dobierać nanomateriały do różnych zastosowań. Znają technologie wytwarzania i przetwórstwa materiałów i nanomateriałów zarówno inżynierskich jak i funkcjonalnych oraz technologie wytwarzania i recyklingu wyrobów gotowych. Są przygotowani do obsługi specjalistycznego oprogramowania i komputerowych baz danych. Posiadają podstawowe wiadomości z zakresu zarządzania i kierowania zespołami ludzkimi w przemyśle. Stają się specjalistami w zakresie inżynierii materiałów polimerowych w tym procesów syntezy, przetwórstwa i modyfikacji polimerów, wytwarzania organicznych i nieorganicznych nanomateriałów funkcjonalnych do zastosowań m.ni. w elektronice i medycynie. Specjalność **NANOTECHNOLOGIA** na kierunku fizyka oferuje także **Uniwersytet Łódzki**.
- **INŻYNIERIA ARCHITEKTONICZNA. Politechnika Łódzka**: Absolwent tego kierunku uzyskuje wiedzę z zakresu historii i teorii architektury i urbanistyki, sztuk pięknych oraz nauk humanistycznych. Wiadomości z zakresu podstawowych nauk ścisłych, podstawowych nauk technicznych – takich jak mechanika teoretyczna i wytrzymałość materiałów, przedmiotów konstrukcyjnych, znajomość przepisów budowlanych, prawa budowlanego, ekonomiki i metod organizacji oraz przebiegu procesu inwestycyjnego i projektowego w kraju i krajach UE. Umiejętność

Kierunki studiów

- gromadzenia informacji, kształtowania środowiska życia człowieka zgodnie z jego potrzebami użytkowymi, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wymogami stawianymi przez przepisy o ochronie środowiska. Jest przygotowany do podjęcia działalności zawodowej w wykonawstwie i nadzorze budowlanym, a także do projektowania urbanistycznego, budowlanego oraz architektonicznego.
- **INŻYNIERIA BEZPIECZEŃSTWA PRACY. Politechnika Łódzka:** Absolwent nabywa umiejętności posługiwania się wiedzą z zakresu przedmiotów ogólnych, podstawowych i kierunkowych, a także specjalistycznych objętych planem studiów takich jak matematyka fizyka i chemia. Posiada kwalifikacje umożliwiające korzystanie z tej wiedzy w życiu zawodowym, komunikowaniu się z otoczeniem w miejscu pracy grupowej, kierowaniu podległymi sobie pracownikami, podejmowaniu samodzielnej działalności gospodarczej, radzeniu sobie z problematyką prawną i ekonomiczną. Projektowanie i monitorowanie stanu warunków pracy, organizacja pracy i zachowań pracowników w celu zapobiegania i ograniczania wypadków, awarii i chorób zawodowych to dalsze cechy charakterystyczne absolwenta studiów tego kierunku. Szczególne umiejętności absolwenta, to: wykonywanie analiz bezpieczeństwa i ryzyka, kontrola przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenie badań i okoliczności awarii i wypadków przy pracy, prowadzenie szkoleń BHP. Przewiduje się, że absolwent znajdzie zatrudnienie we wszystkich dziedzinach gospodarki i administracji.
 - **PAPIERNICTWO I POLIGRAFIA. Politechnika Łódzka:** Absolwent studiów zdobędzie umiejętności posługiwania się wiedzą ogólną z zakresu technologii papiernictwa i poligrafii oraz konstrukcji i eksploatacji maszyn papierniczych i poligraficznych. Nabędzie również wiedzę specjalistyczną w zakresie chemii, technologii chemicznej, matematyki i fizyki. Absolwent będzie przygotowany do podjęcia pracy w przemyśle, laboratoriach badawczych, administracji oraz każdej innej instytucji, w której występuje zapotrzebowanie na specjalistów z zakresu papiernictwa i poligrafii, chemii lub technologii chemicznej.
 - **TECHNOLOGIA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIE CZŁOWIEKA. Politechnika Łódzka:** Absolwent kierunku posiada interdyscyplinarne wykształcenie łączące wiedzę z zakresu nauk chemicznych, inżynierjno-technicznych, biologicznych, technologii produkcji i oceny jakości żywności oraz ekologii i ochrony środowiska. Absolwent posiada także wiedzę z zakresu ekonomiki i organizacji produkcji, utrwalania, przechowywania, dystrybucji i marketingu produktów spożywczych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Dobrze posługuje się technikami komputerowymi. Może prowadzić badania, projektować i wdrażać nowe technologie w różnych gałęziach przemysłu spożywczego, farmaceutycznego i kosmetycznego, organizować małe firmy przetwórstwa spożywczego, spółki produkcyjno-handlowe itp. Absolwent jest dobrze przygotowany do kompleksowej analizy i oceny jakości surowców, produktów i gotowych środków spożywczych oraz do projektowania systemów zapewniania jakości. Absolwent jest przygotowany do pracy w różnych gałęziach przemysłu spożywczego, jak również do pracy w przedsiębiorstwach i instytucjach zajmujących się obrotem żywności, jej kontrolą oraz żywieniem człowieka. Dzięki szerokiej wiedzy z przedmiotów chemicznych absolwent jest wartościowym kandydatem do pracy również w przemyśle kosmetycznym i farmaceutycznym.
 - **TOWAROZNAWSTWO. Politechnika Łódzka:** Towaroznawstwo będzie prowadzone na 4 – letnich studiach I stopnia inżynierskich. Ósmy, ostatni semestr przeznaczony jest na praktyki zawodowe, które mają za zadanie przygotowanie absolwenta do wymagającego rynku pracy oraz nawiązaniu dobrych kontaktów z przemysłem. W ofercie kierunku znajdują się cztery specjalności: 1. Innowacyjne produkty biomedyczne, 2. Innowacyjne produkty tekstylne, 3. Towaroznawstwo żywności, 4. Współczesne produkty chemiczne i farmaceutyczne. Absolwenci tego kierunku posiadają umiejętności kreowania i wprowadzania na rynek nowych produktów oraz umiejętność identyfikacji, oceny i klasyfikacji innowacyjnych wyrobów

Kierunki studiów

- różnych branż. Zapoznani są również z procedurami certyfikacji, atestacji oraz znakowania produktów a także procedurami związanymi z kontrolą jakości, jak i regulacjami w zakresie ochrony konsumenta i konkurencji.
- **GEODEZJA I KARTOGRAFIA: Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania:** Studia na tym kierunku pozwalają na zdobycie wiedzy z zakresu nauk ścisłych, przyrodniczych i technicznych oraz specjalistycznych informacji z obszaru geodezji i kartografii.. Absolwent podczas studiów zdobywa znajomość współczesnych metod badania i modelowania kształtu i własności fizycznych Ziemi, obserwacji ich zmian w czasie, a także numerycznego opracowania oraz prezentacji wyników pomiarów geodezyjnych, teledetekcyjnych i fotogrametrycznych. Przygotowany jest do prowadzenia działalności w zakresie geodezji, kartografii oraz systemów informacji o terenie, a także posługiwania się nowoczesnymi technikami pomiarów geodezyjnych, satelitarnych. Potrafi przetwarzać wyniki tych pomiarów i wykorzystywać je w sposób praktyczny. Gwarantuje to pracę w przedsiębiorstwach geodezyjnych, małych firmach, administracji.
 - **GOSPODARKA PRZESTRZENNA. Politechnika Łódzka** oraz w dwóch wariantach **Uniwersytet Łódzki** (nauki społeczne): Absolwent posiada wiedzę i umiejętności z zakresu kształtowania środowiska zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Jego umiejętności sprowadzają się do opracowywania dokumentów planistycznych, planów i strategii rozwoju oraz zarządzania rozwojem jednostek przestrzennych, a także przygotowywania opracowań z zakresu ochrony środowiska, gospodarki gruntami i nieruchomościami oraz opracowywania analiz przestrzennych. Posiada wiedzę o charakterze wielodyscyplinarnym (przyrodniczą, urbanistyczną, ekonomiczną, społeczną). Kończący studia przygotowani są do pracy w sferze gospodarki przestrzennej, współpracy z ludźmi i kierowania zespołami ludzkimi. Są zdolni do uczestniczenia w kształtowaniu przestrzennej organizacji rozwoju gospodarczego, formułowania zasad polityki przestrzennej i środowiskowej. Przygotowani są do pracy w firmach związanych z zagospodarowaniem przestrzeni, biurach planistycznych i pracowniach urbanistycznych, administracji samorządowej i rządowej wszystkich szczebli, agencjach rozwoju regionalnego, jednostkach badawczych i agendach instytucji międzynarodowych zajmujących się gospodarką przestrzenną. Absolwent specjalności regionalistyka powinien być w stanie opisać i charakteryzować procesy i czynniki rozwoju regionalnego i regionalnej konwergencji. Definiując podstawowe zadania polityki Unii Europejskiej powinien wskazać i tłumaczyć, iż realizacja tych zadań wymaga opracowywania właściwych strategii rozwoju, a tym samym niezbędnej kadry analityków regionalnych.
 - **Uniwersytet Łódzki** jako jeden z nielicznych uniwersytetów polskich prowadzi ponadto międzywydziałowe studia matematyczno-przyrodnicze **MISM-P**, które przygotowują przyszłych naukowców oraz wybitnych specjalistów potrzebnych gospodarce.
- **Kierunki i specjalności z obszaru nauk społecznych i ekonomicznych oraz interdyscyplinarne z tych dziedzin:**
 - **EKOBIZNES. Uniwersytet Łódzki:** Przygotowuje do zawodu ekonomisty w krajowych i międzynarodowych jednostkach, w których występują problemy związane z wykorzystaniem i ochroną środowiska przyrodniczego. Absolwent jest specjalistą w dziedzinie gospodarowania zasobami naturalnymi, zna metody wyceny elementów środowiska przyrodniczego i jego walorów, umie opracować i wdrażać strategie zarządzania środowiskowego zgodnie ze standardami EMAS i ISO. Studia przygotowują do pracy w administracji rządowej, organizacjach i instytucjach zajmujących się szeroko rozumianą ochroną środowiska oraz w przedsiębiorstwach, które w zorientowaniu swojej działalności na ochronę środowiska przyrodniczego upatrują możliwości własnego rozwoju.
 - **MIĘDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE. Uniwersytet Łódzki:** Przygotowują absolwenta do pracy w przedsiębiorstwach działających na rynkach zagranicznych, w firmach zagranicznych inwestujących w Polsce oraz w instytucjach funkcjonujących na arenie międzynarodowej.

Kierunki studiów

- Absolwent jest specjalistą w zakresie międzynarodowych stosunków gospodarczych oraz innych dyscyplin uzupełniających, dzięki czemu zyskuje określone umiejętności praktyczne pozwalające mu podjąć pracę na stanowiskach operacyjnych i analitycznych oraz menedżerskich średniego szczebla zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach działających na rynku międzynarodowym.
- **INFORMATYKA I EKONOMETRIA. Uniwersytet Łódzki:** W ramach kierunku są kształceni nowocześni, kreatywni ekonomiści, przygotowani do pracy w cywilizacji informatycznej XXI wieku, potrafiący swobodnie, w sposób sformalizowany opisywać zjawiska gospodarcze i wspomagać komputerowo analizy prognostyczne i symulacyjne. Absolwent będzie rozumiał istotę i logikę procesów gospodarczych, będzie zdolny do samodzielnego stawiania problemów ekonomicznych i ich modelowej analizy. Będzie posiadać pełną wiedzę o najnowszych programach stosowanych w bankach, w firmach konsultingowych i w administracji regionalnej.
 - **ANALITYKA GOSPODARCZA** (kierunek unikatowy – **Uniwersytet Łódzki**): Jest kierunkiem, który jest odpowiedzią na rozwijające się potrzeby pracodawców związane ze specyfiką gospodarki opartej na wiedzy. W szczególności chodzi tu o umiejętności w zakresie analitycznego podejścia do rozwiązywania problemów gospodarczych z zastosowaniem nowoczesnych metod ilościowych i technik informatycznych. Absolwent będzie mógł pełnić funkcję samodzielnego analityka w małej firmie lub pracować jako członek większego zespołu analitycznego (np. w firmie komercyjnej, urzędzie publicznym lub instytucji konsultingowej). Będzie mógł pełnić funkcję samodzielnego analityka ekonomicznego w firmach średniej wielkości, bądź kierować zespołem analitycznym w dużym podmiocie gospodarczym, jednostce samorządu terytorialnego lub instytucjach sektora finansowego.
 - **POLITYKA SPOŁECZNA. Uniwersytet Łódzki:** Osoba kończąca ten kierunek jest ekspertem z zakresu zastosowania instrumentów politycznych, finansowych i socjotechnicznych dla rozwiązywania problemów społecznych. Wiedza z zakresu nauk politycznych i społecznych pozwoli mu na rozpoznanie i analizę zjawiska życia społecznego oraz podejmowanie trafnych decyzji zmierzających do ich regulacji. Natomiast wiedza z zakresu nauk prawnych pozwoli absolwentowi na aplikację rozwiązań prawnych do rozwiązywania problemów z zakresu m.in. rynku pracy, ubezpieczeń społecznych, organizacji pozarządowych, przeciwdziałania patologiom społecznym. Nabyte w trakcie studiów umiejętności pozwolą na zajmowanie się problemami społecznymi w wymiarze międzynarodowym i skuteczne pozyskiwania środków unijnych.
- **Kierunki i specjalności z obszaru nauk medycznych: prowadzone przez Uniwersytet Medyczny**
 - **TECHNIKI DENTYSTYCZNE:** to kierunek łączący w sobie wiedzę z zakresu techniki dentystycznej oraz podstaw nauk społecznych, prawa, ekonomii i zarządzania. Absolwent posiada wiedzę z zakresu techniki dentystycznej oraz podstaw nauk społecznych, prawa, ekonomii i zarządzania. Potrafi wykonywać protezy stałe, ruchome i nietypowe oraz aparaty ortodontyczne zaprojektowane przez lekarza, a także naprawy uzupełnień protetycznych i aparatów ortodontycznych.
 - **Kierunki i specjalności z obszaru nauk rolniczych:**
 - **LEŚNICTWO: Uniwersytet Łódzki, Filia w Tomaszowie Mazowieckim:**
 - **OGRODNICTWO: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach:** Studenci ogrodnictwa mają podstawową wiedzę z zakresu nauk biologicznych i chemicznych oraz wiedzę technologiczną i techniczną z zakresu produkcji ogrodniczej: warzywnictwa, sadownictwa, roślin ozdobnych, produkcji grzybów, projektowania parków i ogrodów oraz kwaciarstwa. Poznają także metody analizy ekonomicznej, organizacji i

zarządzania, zasady funkcjonowania rynku rolnego oraz umiejętność przetwarzania danych przy wykorzystaniu technik komputerowych. Ważnym elementem kształcenia na kierunku ogrodnictwo jest rozszerzanie posiadanej wiedzy z wybranych dyscyplin humanistycznych oraz przyrodniczych. Absolwenci uzyskują tytuł inżyniera i są przygotowani do prowadzenia gospodarstw ogrodniczych o zróżnicowanym profilu, a także do projektowania terenów zieleni, ich pielęgnacji i ochrony.

- **Kierunki i specjalności z obszaru nauk humanistycznych i interdyscyplinarne z tej dziedziny:**
 - **MIĘDZYNARODOWE STUDIA KULTUROWE** (kierunek unikatowy – **Uniwersytet Łódzki**);
 - **DZIENNIKARSTWO I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA:** kierunek w **Uniwersytecie Łódzkim** nowy, zasilający od niedawna wykwalifikowanymi kadrami łódzkie media; szczególnie interesujące są specjalności dziennikarskie łączone z językiem obcym; powstaje z nich **DZIENNIKARSTWO MIĘDZYNARODOWE; DZIENNIKARSTWO I KOMUNIKACJĘ SPOŁECZNĄ** oferują także uczelnie niepubliczne: **AH-E, SWSPiZ**;
 - **STUDIA POLSKO-NIEMIECKIE** (**Uniwersytet Łódzki** razem z Uniwersytetem w Ratyźbonie – od 2012 r.) będą unikatowymi studiami przygotowującymi specjalistów w dziedzinie niemcoznawstwa i współpracy polsko-niemieckiej. Umieszczenie tych studiów w Uniwersytecie Łódzkim ma głęboki sens w kontekście przeszłości Łodzi i perspektyw rozwoju miasta i regionu. Kooperacja międzynarodowa, szczególnie z historycznie bliskimi nam partnerami powinna jednym z priorytetów polityki Władz.
 - **FILOLOGIE OBCE** (**Uniwersytet Łódzki**), łączące wiedzę z zakresu dwóch obszarów językowych. Obecnie istnieją **FILOLOGIA HISZPAŃSKA Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM, FILOLOGIA GERMAŃSKA Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM, FILOLOGIA GERMAŃSKA Z DRUGIM JĘZYKIEM OBCYM (WŁOSKI, HISZPAŃSKI, FRANCUSKI, ROSYJSKI, SŁOWEŃSKI), FILOLOGIA ROMAŃSKA Z DRUGIM JĘZYKIEM ROMAŃSKIM, FILOLOGIA ROMAŃSKA Z JĘZYKIEM ANGIELSKIM**. Od 2012 planowane jest uruchomienie **FILOLOGII ROSYJSKIEJ I FILOLOGII ROMAŃSKIEJ Z DRUGIM JĘZYKIEM OBCYM**; W **WSSM** oferowana jest **JAPONISTYKA**. Inne uczelnie niepubliczne oferują filologię w ograniczonym zakresie (jedynie filologia angielska i germańska).
 - **KULTUROZNAWSTWO** z różnymi specjalnościami (**FILMOZNAWSTWO, TEATROLOGIA, KULTURA LITERACKA, TWÓRCZE PISANIE, NOWE MEDIA, KULTUROZNAWSTWO Z DZIENNIKARSTWEM**); Kierunek **KULTUROZNAWSTWO** istnieje także w **AH-E**, jednak nie z tak rozbudowanymi specjalnościami.
 - **LOGOPEDIA Z AUDIOLOGIĄ** (**Uniwersytet Łódzki** we współpracy z **Uniwersytetem Medycznym** – planowana od 2012);
 - **BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE: Wyższa Szkoła Finansów i Informatyki**
 - **Międzywydziałowe Indywidualne Studia Humanistyczne – MISH:** jedynie kilka uniwersytetów – tych najprężniejszych – w kraju posiada międzywydziałowe studia humanistyczne. W **Uniwersytecie Łódzkim** są to studia I i II stopnia z jednym kierunkiem wiodącym oraz dwoma uzupełniającymi. **MISH** oferuje także przedmioty przeznaczone wyłącznie dla studentów tego kierunku.

III.6.2. Kierunki, które wiążą się w sposób bezpośredni ze specyfiką regionu łódzkiego:

W łódzkich uczelniach odbywa się lub rozpocznie się od 2012 kształcenie na kilku kierunkach studiów i specjalnościach, związanych bezpośrednio ze specyfiką Łodzi i regionu. Zmiana Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym umożliwia od października 2012 r. wydziałom posiadającym uprawnienia habilitacyjne tworzenie własnych, „autorskich” programów studiów.

Kierunki studiów

- **WŁÓKIENNICTWO** oraz **WZORNICTWO. Politechnika Łódzka**. Są to kierunki tradycyjnie związane z łódzkim przemysłem i oferowane w bardzo niewielu uczelniach w kraju; Absolwenci **WŁÓKIENNICTWA** obok wiedzy z zakresu przedmiotów podstawowych i kierunkowych; mechaniki maszyn włókienniczych, systemów mikroprocesowych, projektowania modelowania i konserwacji tekstyliów oraz włókien specjalnych posiadają zaawansowaną wiedzę w zależności od wyboru specjalności z zakresu inżynierii projektowania tekstyliów, odzieżownictwa, innowacyjnych technologii we włókiennictwie oraz inżynierii jakości i humanoekologii tekstyliów. Absolwenci przygotowani są do pracy w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach włókienniczych zajmujących się wytwarzaniem tekstyliów i jednostkach projektowych oraz ośrodkach badawczo-rozwojowych. Absolwenci **WZORNICTWA (też ASP, WSSiP)** posiadają w zależności od specjalności umiejętności w zakresie m.in. harmonijne łączenie wiedzy technicznej z tradycjami, kulturą, potrzebami i oczekiwaniami społecznymi określonych grup odbiorców, twórcze rozwiązywanie problemów projektowych, wykorzystywanie istniejących i pojawiających się nowych technologii dla poszukiwania optymalnych rozwiązań problemów projektowych, ich własności i funkcji użytkowych, swobodne poruszanie się w obszarze komunikacji medialnej, analiza istniejących i pojawiających się trendów w zakresie komunikacji wizualnej, swobodne poruszanie się w obszarze projektowania ubioru itp. Zdobyta wiedza i umiejętności przygotowują ich do twórczego i efektywnego rozwiązywania zadań i problemów projektowych zapewniając tworzenie obiektów atrakcyjnych, przemawiających w sposób prosty i przekonujący, spełniających oczekiwania i potrzeby społeczne w różnych regionach kraju i świata. **PŁ i ASP planują w najbliższym czasie otworzyć wspólny międzyuczelniany kierunek WZORNICTWO.**
- **GOSPODARKA PRZESTRZENNA**. Specjalność **Regionalistyka (Uniwersytet Łódzki)**: Studia łączą różne aspekty systemu: człowiek gospodarka–przestrzeń, umożliwiając analizę zagadnień ekonomicznych, ekologicznych, prawnych, społeczno–kulturowych oraz projektowo–urbanistycznych. Student specjalności powinien zdefiniować i ocenić możliwości dodatkowe zdobycia wiedzy i praktycznych umiejętności oceny zjawisk i decyzji gospodarczych, wykorzystania technik modelowania, prognozowania i analizowania rozwoju regionalnego przy podejmowaniu decyzji w zmieniającym się otoczeniu społeczno-ekonomicznym. Specjalność Regionalistyka przygotowuje menedżerów i specjalistów w zakresie analiz ekonomicznych, prognozowania, planowania i organizowania systemów w gospodarce regionalnej. Absolwent tej specjalności powinien umieć dysponować eksperckimi narzędziami umożliwiającymi mu pracę na najwyższych stanowiskach w instytucjach centralnych, w projektach unijnych, w regionalnych oddziałach analiz ekonomicznych, a także w agencjach oraz fundacjach rozwoju regionalnego. Potrafiąc samodzielnie formułować i rozwiązywać złożone problemy ekonomiczne, jest również doskonale przygotowany do podjęcia pracy w działach analitycznych przedsiębiorstw produkcyjnych, bankach i firmach handlowo-usługowych, także na stanowiskach menedżerskich i kierowniczych
- **DZIEDZICTWO KULTUROWE I HISTORYCZNE POLSKI ŚRODKOWEJ. Uniwersytet Łódzki**: Absolwent posiada wiedzę i umiejętności z zakresu kształtowania środowiska zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Jego umiejętności sprowadzają się do opracowywania dokumentów planistycznych, planów i strategii rozwoju oraz zarządzania rozwojem jednostek przestrzennych, a także przygotowywania opracowań z zakresu ochrony środowiska, gospodarki gruntami i nieruchomościami oraz opracowywania analiz przestrzennych. Posiada wiedzę o charakterze wielodyscyplinarnym (przyrodniczą, urbanistyczną, ekonomiczną, społeczną). Kończący studia przygotowani są do pracy w sferze gospodarki przestrzennej, współpracy z ludźmi i kierowania zespołami ludzkimi. Są zdolni do uczestniczenia w kształtowaniu przestrzennej organizacji rozwoju gospodarczego, formułowania zasad polityki przestrzennej i środowiskowej. Przygotowani są do pracy w firmach związanych z zagospodarowaniem przestrzeni, biurach planistycznych i pracowniach urbanistycznych, administracji samorządowej i

- rządowej wszystkich szczebli, agencjach rozwoju regionalnego, jednostkach badawczych i agendach instytucji międzynarodowych zajmujących się gospodarką przestrzenną.
- **STUDIA REGIONALNE: Uniwersytet Łódzki** planowane od 2012 r.: Absolwent nabeędzie szereg umiejętności, takich jak stosowanie nowoczesnych metod analizy przestrzennej z wykorzystaniem komputerowego wspomaganie geografii (GIS), zdolność przestrzennych analiz zjawisk politycznych, posiadzie umiejętność prognozowania geopolitycznego i geostrategicznego, umiejętność analizy przestrzennej wyników wyborów i referendum. Nabeędzie wiedzę pozwalającą zajmować się ochroną dziedzictwa kulturowego, prowadzenia kwerend archiwalnych w zakresie dokumentów pisanych, ikonograficznych i kartograficznych. Wszechstronny rozwój zainteresowań absolwentów z równoczesnym ich ukierunkowaniem zawodowym, umożliwi im podjęcie pracy zarówno w instytucjach Unii Europejskiej, krajowych urzędach administracji państwowej jak i w administracji samorządowej różnych szczebli, instytucjach zajmujących się polityką regionalną i lokalną oraz polityką gospodarczą w kraju i na poziomie międzynarodowym, a także w archiwach oraz pracowniach zbiorów specjalnych bibliotek, muzeach regionalnych, w instytucjach planowania przestrzennego i centrach studiów strategicznych, oraz w partiach, stronnictwach politycznych i gabinetach działaczy politycznych lub ośrodkach politycznego PR-u i lobbingu.
 - **REGIONALISTYKA: Uniwersytet Łódzki** planowane od 2012 r. Absolwent kierunku regionalistyka charakteryzuje się m.in. tym że posiada podstawowe wiadomości na temat historii, geografii, problemów społecznych i kultury Łodzi i regionu. Potrafi sprawnie docierać do źródeł wiedzy o regionie. Docenia dziedzictwo kulturowe regionu i potrafi rozwiązywać problemy, związane z rozwojem kultury w regionie. Przykładowe obszary zatrudnienia to urzędy miast i gmin, regionalne instytucje kulturalne, oświatowe i turystyczne oraz media. Ukończenie specjalności nauczycielskiej umożliwi podjęcie pracy w szkolnictwie.
 - **PEDAGOGIKA W ZAKRESIE EDUKACJI REGIONALNEJ: Uniwersytet Łódzki:** Absolwenci mają wiedzę o regionie, jego historii, kulturze materialnej i symbolicznej. Treści kształcenia nawiązują do tradycji wielokulturowości regionu. Studenci mają możliwość nabycia umiejętności projektowania, animowania i promocji działań społeczno-kulturowych. Znają organizację instytucji regionalnych oraz organizacji samorządowych. Znają formy stymulowania aktywności środowiskowej jednostek, grup i społeczności lokalnych. Absolwenci mają kompetencje w zakresie projektowania działań społecznych, pozyskiwania środków z funduszy europejskich, wzmacniania kreatywności, organizacji czasu wolnego oraz promocji działań społeczno-kulturalnych, podejmowanych przez instytucje oraz liderów aktywności społecznej. Przygotowani są do diagnozowania potrzeb regionu oraz planowania i organizacji działań o charakterze animacyjnym. Absolwent może podjąć pracę w istniejących instytucjach lokalnych – zajmujących się np. promocją kultury, edukacji, zarządzaniem zasobami lokalnymi, turystyką i wypoczynkiem oraz organizacją pobytu osób odwiedzających region. Są również przygotowani do inicjowania i wdrażania nowych projektów i form działalności społeczno-pedagogicznej w zmieniających się warunkach kulturowych regionu.

III.6.3. Kierunki, które nie są reprezentowane w większości uczelni polskich, powinny jednak odgrywać istotną rolę w polityce edukacyjnej regionu i zostać wykorzystane jako kuźnia młodej kadry zawodowej:

Łódzkie wyższe szkoły publiczne kształcą kadry w kilku typowych obszarach edukacyjnych. region łódzki jest i powinien być odbiorcą tych kadr:

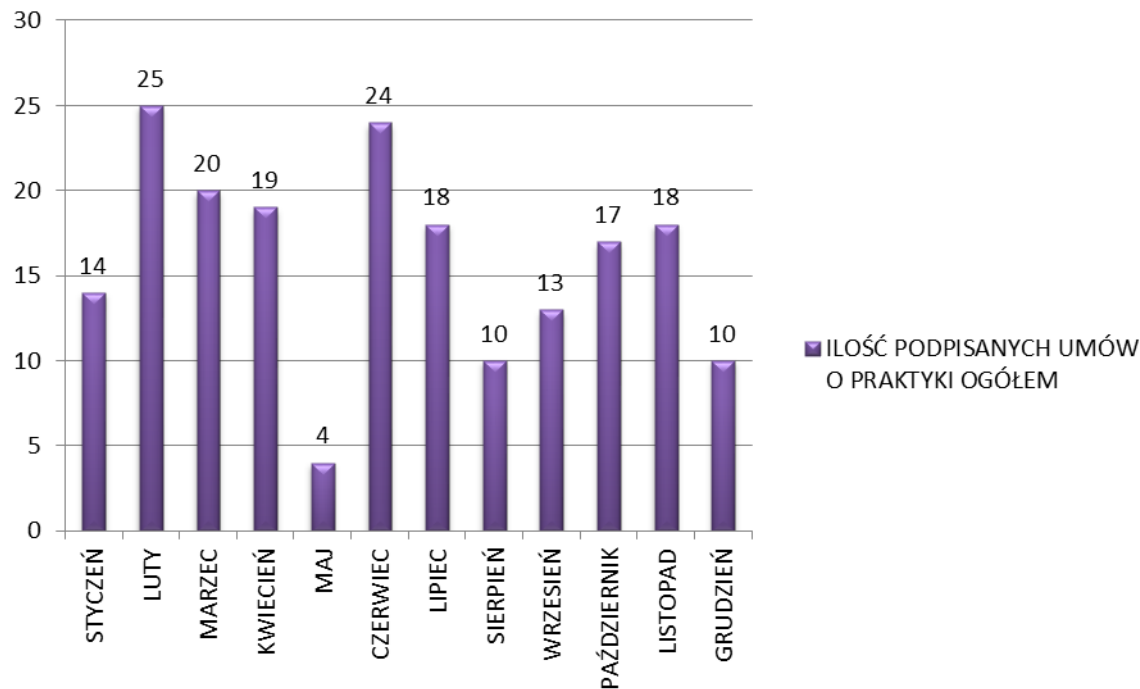
Kierunki studiów

- w obszarze nauk przyrodniczych: w standardowych kierunkach, takich jak: **BIOLOGIA, CHEMIA** (też **WSZKO**), **GEOGRAFIA (UŁ i PŁ)**, ale także na kierunkach i specjalnościach nowatorskich, takich jak **CHEMIA KOSMETYCZNA, ANALITYKA CHEMICZNA (UŁ), TURYSTYKA I REKREACJA (UŁ** też **WSTiH; WSSM)**;
- w obszarze nauk medycznych: w standardowych kierunkach prowadzonych przez **Uniwersytet Medyczny**: **MEDYCyna, FARMACJA, PIEŁĘGNIARSTWO** (też **AH-E**), **POŁOŻNICTWO, RATOWNICTWO MEDYCZNE, KOSMETOLOGIA** (też **WSKiNoZ, WSBiNoZ, WSI**), **TECHNIKI DENTYSTYCZNE, FIZJOTERAPIA**, (też **WSI, SWSPiZ**), **ZDROWIE PUBLICZNE** (też **SWSPiZ, WSBiNoZ**), **DIETETYKA** (też **WSBiNoZ**)
- w obszarze nauk ścisłych: w standardowych kierunkach takich jak **MATEMATYKA, INFORMATYKA (UŁ, PŁ, SWSPiZ, WSI, WS COSINUS), FIZYKA (UŁ, PŁ)**, ale także na nietypowych i ciekawych dla gospodarki kierunkach jak: **MATEMATYKA FINANSOWA I AKTUARIALNA, ANALIZA FINANSOWA, SIECI KOMPUTEROWE I PRZETWARZANIE DANYCH (UŁ), FIZYKA: BEZPIECZEŃSTWO RADIACYJNE W MEDYCYNIE I ENERGETYCE JĄDROWEJ, FIZYKA: INŻYNIERIA FINANSOWA, FIZYKA MEDYCZNA, FIZYKA KOMPUTEROWA (UŁ), FIZYKA TECHNICZNA (PŁ)**;
- w obszarze nauk technicznych: w standardowych kierunkach prowadzonych przez **Politechnikę Łódzką** takich jak **ELEKTROTECHNIKA, MECHANIKA I BUDOWA MASZYN, ARCHITEKTURA I URBANISTYKA, BUDOWNICTWO**, ale także na nietypowych i ciekawych dla gospodarki kierunkach jak: **ARCHITEKTURA WNĘTRZ, TECHNOLOGIA ŻYWNOCI I ŻYWIENIE CZŁOWIEKA TECHNOLOGIA CHEMICZNA INŻYNIERIA MATERIAŁOWA, ZARZĄDZANIE I INŻYNIERIA PRODUKCJI, TRANSPORT, INŻYNIERIA BIOMEDYCZNA** i in.;
- w obszarze nauk społecznych: w standardowych kierunkach takich jak **ZARZĄDZANIE (UŁ, PŁ, też WSK; SWSPiZ; WSI, WSiFiI, WS COSINUS), EKONOMIA (UŁ, też WSSM, WSiFiI), PRAWO, ADMINISTRACJA (UŁ, też WSBiNoZ, WSCOSINUS, WSI, SWSEiZ, SWSPiZ, WSK, AH-E)**, ale także na nietypowych i ciekawych dla gospodarki kierunkach jak: **LOGISTYKA (UŁ i PŁ, też SWSPiZ), FINANSE I RACHUNKOWOŚĆ (UŁ, też WSiFiI, SWSEiZ, SWSPiZ, WSMiB), POLITOLOGIA (UŁ, też WSP, WSCOSINUS, AH-E), STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE (UŁ, też SWSPiZ, WSMiB), PRACA SOCJALNA (UŁ, też SWSPiZ, WSEZiNS, WSiFiI), EUROPEISTYKA (UŁ, PŁ, też WSSM, SWSEiZ)**,
- w obszarze nauk humanistycznych na kierunkach prowadzonych w **Uniwersytecie Łódzkim**: **FILOLOGIA POLSKA** (też **AH-E**), **FILOLOGIA** (też **AH-E, SWSPiZ, WSSM, „WSCHÓD-ZACHÓD”**), **HISTORIA, HISTORIA SZTUKI, FILOZOFIA, ARCHEOLOGIA, ETNOLOGIA, BIBLIOTEKOZNAWSTWO I INFORMACJA NAUKOWA, PSYCHOLOGIA, PEDAGOGIKA** (z wieloma ciekawymi specjalnościami w **UŁ**; prowadzona także w **WSP, AH-E, SWSPiZ, SWSEiZ, WSI, WSEZiNS, „Wschód-Zachód”, WSBiNoZ, WSCOSINUS**)
- w obszarze nauk artystycznych: wszystkie kierunki prowadzone przez **Akademię Muzyczną**: **WOKALISTYKA, INSTRUMENTALISTYKA, KOMPOZYCJA** oraz **MALARSTWO** w **Akademii Sztuk Pięknych**.

IV. Wykorzystanie potencjału dydaktycznego dla Łodzi i regionu:

Wydaje się, że wykorzystanie tak bogatego potencjału dydaktycznego jest regionie łódzkim przeciętne. Można je określić jako przypadkowe i nie sterowane w sposób dostatecznie staranny. Jako przykład, z którego można wyciągnąć konkretne wnioski, służyć może przedstawienie organizacji nieobligatoryjnych praktyk studenckich w Uniwersytecie Łódzkim. Z drugiej strony uczelnie starają się zaoferować mieszkańcom regionu łódzkiego szeroką ofertę dydaktyczną, która reaguje szybko i elastycznie na potrzeby rynku pracy. O tym może świadczyć bardzo szerokie spektrum studiów podyplomowych – oferta ta daje dowód, że uczelnie podejmują wyzwanie, jakie stawia idea uczenia się przez całe życie i rozumieją potrzeby doskonalenia zawodowego obywateli.

Wskaźniki ilościowe dotyczące **praktyk nieobligatoryjnych** mogą być cenną wskazówką dla Władz regionu, jakie obszary gospodarki wykazują zapotrzebowanie na zatrudnienie absolwentów łódzkich uczelni, przede wszystkim UŁ i PŁ oraz gdzie absolwenci łódzkich mogą oczekiwać zatrudnienia po ukończeniu studiów. Niniejszy wykres przedstawia liczbę zawartych porozumień o praktyki z podziałem na miesięczne okresy w roku 2010.

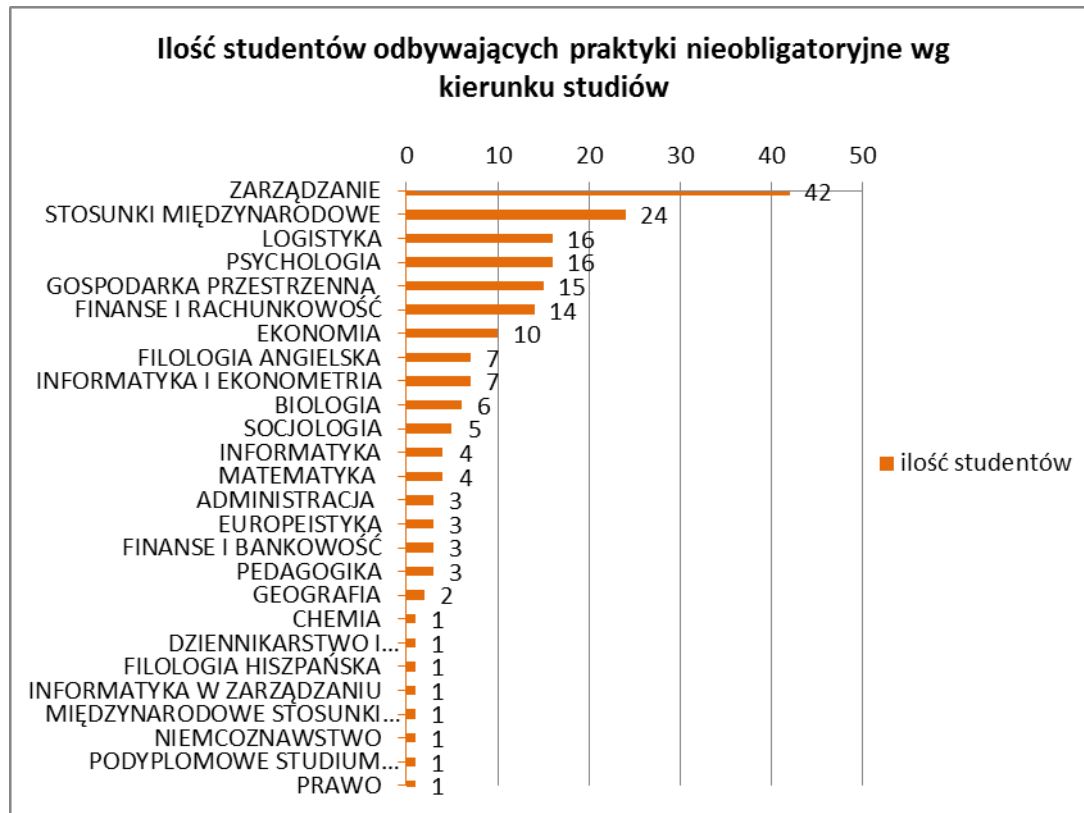

Kierunki studiów

Powyższy wykres przedstawia ilość podpisanych porozumień pomiędzy firmami oferującymi praktyki, a studentami. Największe zainteresowanie studentów można zauważyć w lutym (25) oraz czerwcu (24). Są to okresy związane z zakończeniem sesji.

Firmy, z którymi Akademickie Biuro Karier Zawodowych nawiązało współpracę w 2010 roku pochodzą z różnorodnych branż. Najwięcej miejsc praktyk oferuje firma BSH Sp. z o.o. (54), FPL Sp. z o.o. (29), Sklepy Komfort S.A. (16), Urząd Marszałkowski (9) oraz Urząd Miejski w Ozorkowie (8). Są to firmy/ instytucje przodujące w ilości dodawanych ogłoszeń oraz ilości przyjmowanych praktykantów. Pozostałe firmy oferują jednostkowe stanowiska.

Zauważalna jest również różnorodność kierunków studentów ubiegających się o praktyki, co potwierdzają dane zebrane na wykresie nr 2. Największe zainteresowanie odnotowano wśród studentów kierunku zarządzanie (42 osoby), stosunki międzynarodowe (24 osoby), logistyka (16 osób), psychologia (16 osób), finanse i rachunkowość (14 osób), ekonomia (10 osób). Te statystyki potwierdzają najwyższą aktywność w zakresie odbywania praktyk nieobligatoryjnych studentów szeroko rozumianych kierunków ekonomicznych. Pozostałe kierunki występują w niższej reprezentacji.

Wnioski i zauważone tendencje:

- Od roku 2009 występuje malejąca tendencja w ilości zawieranych porozumień o praktyki nieobligatoryjne – w roku 2008 odnotowano współpracę ze 112 podmiotami, ilość porozumień 452, w roku 2009 współpraca została podjęta z 85 firmami i instytucjami, w ramach których podpisano 292 porozumień.
- Przyczyny takiego stanu rzeczy są wielorakie:
 - W związku z dostosowaniem kształcenia do wymogów procesu bolońskiego nastąpiło wprowadzenie praktyk obligatoryjnych na wszystkich kierunkach studiów I stopnia, co spowodowało, iż część osób zrezygnowała z praktyk nieobligatoryjnych;
 - Część studentów podejmuje wcześniej aktywność zarobkową, najczęściej w oparciu o umowy cywilno-prawne w sektorze handlu lub usług, tym samym rezygnując z nieodpłatnych sposobów zdobywania doświadczenia zawodowego;

Kierunki studiów

- Od roku 2008-2009 zauważono tendencję polegającą na prowadzeniu przez firmy praktyk płatnych (programów stażowych), które nie są zawierane za pośrednictwem Uniwersytetu Łódzkiego (lecz np. w ramach programu Młodzi w Łodzi), czy też przez samych pracodawców. Praktyki / programy stażowe nie podlegają monitorowaniu, czy też ewidencji ze strony Uczelni. Na polu tym brak współpracy lub chociażby przepływu informacji z Urzędem Miasta, czy też samymi pracodawcami. Niezbędne jest zatem wprowadzenie wspólnej platformy przepływu informacji o podejmowanych inicjatywach, czy zwiększenie częstotliwości kontaktów bezpośrednich.
- Pozytywny aspekt współpracy dotyczy faktu, iż większość pracodawców prowadzi długookresową współpracę w zakresie praktyk nieobligatoryjnych.
- Warto zauważyć jest fakt, iż w zestawieniu kierunków studiów w ogóle nie pojawiła się ok. 1/3 kierunków studiów prowadzonych na Uniwersytecie Łódzkim, co oznacza brak aktywności studentów w obszarze odbywania nieobligatoryjnych praktyk studenckich w prezentowanym 2010 roku. Działaniem, które jest na bieżąco podejmowane przez jednostkę w celu poprawy tego stanu rzeczy jest doradztwo zawodowe mające na celu uświadomienie studentom znaczenia potrzeby zdobywania doświadczenia zawodowego w rozwoju kariery.
- Pracodawcy w rozmowach bezpośrednich podkreślają fakt, iż praktyki nie zawsze są dla nich „opłacalne”, ze względu na koszty, które są niezbędne do poniesienia tj. koszty udostępnienia stanowiska pracy, koszty czasu pracy opiekuna. Dlatego też najczęściej praktyki trwające krócej niż 1 miesiąc uznawane są za nieefektywne i nie przynoszące korzyści firmie. Większość rekrutowanych praktykantów, w opinii znacznej części przedsiębiorstw, nie posiada wystarczającego przygotowania praktycznego do efektywnego wykonywania zadań na stanowisku pracy. Praktyki nieobligatoryjne nie były objęte monitoringiem o charakterze jakościowym. Od października 2011 roku sytuacja ulegnie zmianie ze względu na wprowadzenie zmian w systemie organizacji praktyk, które będą podlegać ocenie zarówno ze strony studenta, jak i pracodawcy. Oceny będą podlegać aspekty jakościowe m.in. sposób organizacji praktyki, nabywane kompetencje zawodowe. Ocena będzie się zatem odwoływała do oceny efektów kształcenia.
- Do roku 2011 w uczelniach wyższych występował obowiązek nadzorowania jakości prowadzenia programów, ale nie monitorowano jakości przydatności absolwentów na rynku pracy. PŁ wprowadziła już system monitorowania karier zawodowych absolwentów w celu dostosowania kierunków studiów i programów kształcenia dla potrzeb rynku pracy. W UŁ system ten rozpocznie funkcjonować od roku 2011. Będzie on służył m.in. ocenie nabytych na uczelni kompetencji, umiejętności absolwentów do poruszania się po rynku, poziomu i strukturze zatrudnialności absolwentów. Jeden z badanych aspektów będzie dotyczył praktyk studenckich.
- Istotną rekomendacją byłoby wprowadzenie do programu studiów praktyki zawodowej trwającej minimum trzy miesiące, która w szczególności mogłaby zostać ukierunkowana na przygotowywanie prac magisterskich i doktorskich stricte na potrzeby firm. Przy założeniu wprowadzenia tego powiązania można dodatkowo przyjąć, aby obrona pracy wymagała obecności przedstawiciela otoczenia gospodarczego.

Studia podyplomowe

Uczelnie prowadzą studia podyplomowe, kursy i szkolenia. Liczba uczestników jest zmienna, jak również liczba studiów, kursów i szkoleń zmienia się w zależności od zainteresowania rynku. Słuchaczami tej oferty edukacyjnej są w większości osoby mieszkające i pracujące w regionie łódzkim. Studia podyplomowe powoli zaczną zastępować studia niestacjonarne. Absolutnie konieczne jest badanie rynku i potrzeb zawodowych mieszkańców regionu. Oto wybrane, wpisujące się w tendencje rozwojowe rynku pracy studia podyplomowe łódzkich uczelni:

Politechnika Łódzka:

- Technologie projektowania wizualizacji w technice
- Interaktywna grafika sieciowa
- Współczesny transport szynowy
- Moda i Wzornictwo 'Université de la Mode'
- Studium kosmetologii
- Administracja systemami GNU/Linux
- Zagadnienia techniczne w zarządzaniu przedsiębiorstwem
- Zarządzanie projektami
- Menedżer sportu (UŁ i PŁ)
- Nowoczesne zarządzanie jednostką oświatową
- Strategie pozyskiwania lojalnych klientów
- Nowoczesne procesy w poligrafii
- Nowoczesne technologie w papiernictwie

Akademia Muzyczna

- Podyplomowe Studia Mistrzowskie w Zakresie Wokalistyki
- Podyplomowe studia muzyki filmowej, komputerowej i twórczości audiowizualnej
- Podyplomowe Studia Mistrzowskie w Zakresie Instrumentalistyki

Akademia Sztuk Pięknych

- Moda, stylizacja, trendy
- Design rynkowy
- Fotografia reklamowa we współczesnym wzornictwie
- Projektowanie architektury wnętrz i wystawiennictwa
- Stylizacja wnętrz
- Estetyka i projektowanie w marketingu
- Projektowanie komunikacji wizualnej
- Projektowanie grafiki wydawniczej, infografika – graficzna interpretacja baz danych
- Fotografia w przestrzeni transmedialnej

Uniwersytet Łódzki

- Polsko-francuski program studiów w zakresie zarządzania typu MBA
- Bezpieczeństwo narodowe
- Dziennikarstwo sportowe i marketing sportu
- International Hotel Management

Kierunki studiów

- Menedżerowie organizacji pozarządowych
- Prawo medyczne, prawa pacjenta i ubezpieczenia zdrowotne
- Szkoła prawa francuskiego; Szkoła prawa amerykańskiego; Szkoła prawa niemieckiego
- Europejskie prawo gospodarcze i marketingu
- Prawo podatkowe
- Prawna ochrona dóbr kultury
- Prawo europejskie
- Logopedia z emisją głosu
- Komercjalizacja nauki i technologii
- Polsko-amerykański program studiów Executive MBA
- Rachunkowość wg międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej
- Doskonalenie systemów zarządzania jakością – Business Excellence
- Zarządzanie w jednostkach samorządu terytorialnego
- Zarządzanie finansami samorządu terytorialnego
- MPA Master of Public Administration
- Metody statystyczne w medycynie, technice i finansach
- Geoinformacja – systemy informacji geograficznej w praktyce
- Zdrowa żywność, nowoczesne technologie i biznes
- Interdyscyplinarne studia antropologiczne (ISA)
- Bezpieczeństwo w użytkowaniu i zarządzaniu środkami chemicznymi
- Public Relations
- Innowacje w marketingu i finansach międzynarodowych
- Edytorstwo tekstów literackich
- Translacja
- Zarządzanie kulturą
- Promocja miasta i regionu

Uniwersytet Medyczny

????????????????????

V. Losy absolwentów

Jedynie Politechnika Łódzka prowadzi badania losów absolwentów: dzięki wdrożeniu projektu z POKL. Wyniki – udostępnione dzięki uprzejmości Pana Rektora, Prof. Krzysztofa Józwicka – są bardzo interesujące i wskazują na przydatność tego rodzaju badań w planowaniu kształcenia na poziomie uczelni wyższych. Inne uczelnie wdrażają badania od tego roku.

Badania PŁ są niezwykle interesujące.

Kierunki studiów

- **Przed obroną pracy dyplomowej 39%** studentów z Polski na pytanie czy **pracuje** lub ma zagwarantowaną pracę w najbliższej przyszłości odpowiedziało tak, **59%**, że **zgodnie z profilem studiów**; Najwięcej studentów (54%) pracuje z Wydziału Mechanicznego, następnie (49%) z Wydziału Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki;
- **Pracuje** lub ma zagwarantowaną pracę w najbliższej przyszłości **w województwie łódzkim 40% absolwentów**, którzy ukończyli studia w **2010 r. 58% zgodnie z profilem studiów**.
- **Pół roku po** pierwszej rejestracji w systemie na pytanie: „czy po zakończeniu studiów na PŁ **pozostał/a** Pan/Pani w **Łodzi** ponad **61% respondentów z Polski** odpowiedziało tak, na pytanie, czy aktualnie Pan/Pani **pracuje 72%** odpowiedziało tak. **58% zgodnie z profilem studiów**. 30% osób niezatrudnionych odpowiedziało, że planuje się dalej kształcić. **61%, że pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby bez doświadczenia zawodowego**.
- **Pół roku po** pierwszej rejestracji w systemie na pytanie: „czy po zakończeniu studiów na PŁ **pozostał/a** Pan/Pani w **Łodzi 63 %** respondentów z **województwa łódzkiego** odpowiedziało tak, na pytanie, czy aktualnie Pan/Pani **pracuje 72%** odpowiedziało tak, **58% zgodnie z profilem studiów**. 31% osób niezatrudnionych odpowiedziało, że planuje się dalej kształcić. **62%, że pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby bez doświadczenia zawodowego**.
- **Pół roku po** pierwszej rejestracji w systemie na pytanie: „czy po zakończeniu studiów na PŁ **pozostał/a** Pan/Pani w **Łodzi 85%** respondentów z **Łodzi i województwa łódzkiego** odpowiedziało tak, na pytanie, czy aktualnie Pan/Pani **pracuje 75%** odpowiedziało tak, **60% zgodnie z profilem studiów**. 32% osób niezatrudnionych odpowiedziało, że planuje się dalej kształcić. **56% że pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby bez doświadczenia zawodowego**.

Wszyscy studenci i absolwenci byli studentami studiów stacjonarnych.

Ostrożne wnioski z tych pierwszych badań a także z analiz pochodzenia geograficznego kandydatów każą przypuszczać, że co najmniej połowa kandydatów na studia pochodzi z województwa łódzkiego, a większość absolwentów z Łodzi i województwa znajduje pracę na miejscu. Wydaje się, że tendencja ta wskazuje na regionalny charakter łódzkich uczelni. Należałoby to wykorzystać, zyskując wysoko kwalifikowane kadry dla regionu. Jednocześnie należy stworzyć szansę kilku wybranym kierunkom studiów, których adresatami byłiby kandydaci z całego kraju i z UE.

VI. Priorytety w obszarze edukacji i badań naukowych na przykładzie wybranych uczelni europejskich

Dobór uczelni do poniższej analizy został oparty na kryteriach będących wyznacznikami podobieństwa do uczelni łódzkich:

- rok założenia uczelni;
- region przemysłowy lub przemysłowy (o podobnym charakterze i historii do regionu łódzkiego);
- wielkość uczelni.

Do analizy zostało wybranych sześć uczelni: University of Bielefeld (Niemcy), Ruhr University Bochum (Niemcy), University of Duisburg-Essen (Niemcy), University of Sheffield (Wielka Brytania), University of East Anglia (Wielka Brytania) oraz University of Limerick (Irlandia). Analizie poddano priorytety w nauczaniu oraz pracy naukowo-badawczej, a także nowe i najbardziej promowane kierunki studiów w obszarach: nauki ścisłe, nauki przyrodnicze, nauki ekonomiczne oraz nauki ścisłe. W zakończeniu znajdują się dodatkowe komentarze dotyczące wyników analizy strategii uczelni oraz informacje na temat jednego z uniwersytetów czeskich.

University of Bielefeld (www.uni-bielefeld.de)

Charakterystyka uczelni

Uczelnia została założona w 1969 roku. Obecnie studiuje w niej 18 tysięcy studentów. W strategii rozwoju uczelnia kładzie nacisk przede wszystkim na kierunki interdyscyplinarne.

Priorytety w nauczaniu oraz pracy naukowo-badawczej

- biotechnologia, badania nad genomami, bioinformatyka, biofizyka, nanofizyka; inteligentne systemy interaktywne; fizyka cząsteczkowa i osmologia; matematyka i jej zastosowania; politologia badania nad procesami globalizacyjnymi, społeczność globalnej wioski; edukacja i badania nad zdolnościami wrodzonymi; badania nad konfliktem i przemocą.

Warto zauważyć, że uczelnia realizuje projekt „Ku nowej kulturze studiowania i nauczania”, który jest współfinansowany z funduszy publicznych na szczeblu landu i federalnym w ramach projektu „Initiative for excellence”. Projekt ma za zadanie stworzyć i wdrożyć nowoczesne i innowacyjne trendy w nauczaniu i badaniach naukowych. Dofinansowanie otrzymały projekty:

- Technologia kognitywnej interakcji” (CITEC - Cognitive Interaction Technology)
- Bielefeld Graduate School in History and Sociology – ośrodek kształcący doktorantów w zakresie socjologii i historii.

Nowe i najbardziej promowane kierunki studiów

- **Nauki ścisłe:** Informatyka kognitywna (*Kognitive Informatik*); Systemy inteligentne (*Intelligente Systeme*)
- **Nauki przyrodnicze:** Bioinformatyka (*Bioinformatik und Genomforschung*); Biofizyka (*Biophysik*); Genomika - Biologia systemów (*Genome Based Systems Biology*); Fizyka specjalność fizyka kwantowa – pola kwantów i SIMP (*Graduiertenkolleg Quantum Fields and Strongly Interacting*); Biologia molekularna, specjalność biologia komórkowa (*Molecular Cell Biology*); Biotechnologia molekularna (*Molekulare Biotechnologie*); Nanotechnologia (*Nanowissenschaften*); Bionika (*Naturwissenschaftliche Informatik*)
- **Nauki ekonomiczne:** Modelowanie interakcji i zachowań ekonomicznych (*Economic Behavior and Interaction Models*); Ekonomia ilościowa – modele i metody (*QEM - Models and Methods of Quantitative Economics*)
- **Nauki humanistyczne:** Lingwistyka kliniczna (*Klinische Linguistik*); Komunikacja w polityce/komunikacja polityczna (*Politische Kommunikation*); Politologia (*Politikwissenschaft*); Lingwistyka specjalność komunikacja, kognitywistyka i systemy językowe (*Linguistik: Kommunikation, Kognition und Sprachtechnologie*); Gender Studies

Ruhr University Bochum (www.ruhr-uni-bochum.de)

Charakterystyka uczelni

Uczelnia została założona w 1962, studiuje tam obecnie około 35 tys. studentów.

Priorytety w nauczaniu oraz pracy naukowo-badawczej: materiałoznawstwo; badania nad związkami białkowymi; religioznawstwo; badania plazmy; neurobiologia.

Nowe i najbardziej promowane kierunki studiów

- **Nauki ścisłe:** Lasery i fotonika (*PLasers and Photonics - International Master*); Materiałoznawstwo (*Materials Science and Simulation*);
- **Nauki przyrodnicze:** Biochemia (*Biochemistry*); Bionauki (*Molecular Sciences and Simulation*)

Kierunki studiów

- **Nauki ekonomiczne:** Inżynieria sprzedaży i zarządzanie produktem (*Sales Engineering und Product Management*)
- **Nauki humanistyczne:** Zarządzanie rozwojem (*Development Management*); Politologia, specjalność wschodnio-azjatycka; Sinologia, japonistyka; Filologia koreańska, wschodnio-azjatycka, arabska; Religioznawstwo

University of Duisburg-Essen (www.uni-due.de)

Charakterystyka uczelni

Uczelnia powstała w 2003 w wyniku połączenia dwóch innych szkół wyższych: Gerhard Mercator University of Duisburg oraz the University of Essen, założonych w 1972. Studiuje tam obecnie 31 tysięcy studentów.

Priorytety w nauczaniu oraz pracy naukowo-badawczej: Nanotechnologia; nauki biomedyczne; badania empiryczne w edukacji; systemy urbanistyczne i obszary metropolitalne; zmiany we współczesnych społeczeństwach.

Nowe i najbardziej promowane kierunki studiów

- **Nauki ścisłe:** Architektura informacji (*Information Systems*); Logistyka techniczna (*Technical Logistics*); Zarządzanie transportem publicznym (*Public Transport Management*); Nanoinżynieria; nanotechnologia (*NanoEngineering; NanoTechnology*)
- **Nauki przyrodnicze:** Toksykologia środowiskowa (*Environmental Toxicology*); Międzynarodowe/Transnarodowe zarządzanie systemami wodnymi (*Transnational ecosystem-based Water Management - TWM*); Hydrologia (*Water Science*); Technologie zrównoważone na obszarach miejskich (*Sustainable Urban Technologies*); Biologia medyczna (*Medical Biology*)
- **Nauki ekonomiczne:** Zarządzanie specjalność: energetyka i finanse (*Business Administration - Energy and Finance*); Zarządzanie specjalność: instytucje służby zdrowia (*Business Administration - Health Care Management*); Ekonomia polityczna (*Political Economy*); Zarządzanie Transportem Publicznym (*Business Administration: Public Transport*)
- **Nauki humanistyczne:** Pedagogika, specjalność proces kształcenia i nowe media (*Educational Media*); Studia wschodnioazjatyckie (*Modern East Asian Studies*); Technologie zrównoważone na obszarach miejskich; Kultura społeczeństw miejskich a przestrzeń miejska (*Urban Culture Society and Space*); Kształcenie ustawiczne w perspektywie europejskiej (*European Adult Education*); Metodologia badań ankietowych (*Survey Methodology*)

University of Sheffield (www.shef.ac.uk)

Charakterystyka uczelni

Uczelnia powstała 1905 roku. Przybliżona liczba studiujących to 25 tysięcy osób.

Priorytety w nauczaniu oraz pracy naukowo-badawczej: zarządzanie informacją, zarządzanie dziedzictwem kulturowym; bioinżynieria, biochemia; informatyka, sztuczna inteligencja.

Uniwersytet w Sheffield w strategii rozwoju na lata 2010-15 plan podkreśla, że chcąc pozyskać zainteresowanie studentów musi zaakcentować unikalność oferowanych kierunków studiów – unikalność programów nauczania, kadry naukowej, bazy materialnej itp.

- W przypadku kierunków ścisłych oraz technicznych studia obejmują rok obowiązkowych praktyk np. w przemyśle;
- W przypadku nauk humanistycznych i ekonomicznych umożliwia się roczny pobyt na uniwersytecie zagranicznym;
- Dodatkowo kandydaci na studia magisterskie na kierunkach ścisłych, którzy skończyli studia I stopnia na kierunkach humanistycznych, mają możliwość wybrania kierunku z tzw. „Foundation Course”, którego celem jest przygotowanie humanistów do studiowania na kierunkach ścisłych.

Nowe i najbardziej promowane kierunki studiów

- **Nauki ścisłe:** Sztuczna inteligencja i informatyka (*Artificial Intelligence and Computer Science*); Bionanotechnologia (*Bionanotechnology*); Bioinżynieria z rocznymi praktykami w przemyśle (*Bioengineering with a Year in Industry*)
- **Nauki przyrodnicze:** Biochemia i biologia komórkowa (*Biochemistry and Molecular Cell Biology*)
- **Nauki ekonomiczne:** Zarządzanie, specjalność zarządzanie przedsiębiorstwem międzynarodowym z rocznym pobytem zagranicą (*International Business Management with Study Abroad*)
- **Nauki humanistyczne:** Zarządzanie informacją (*Information Management*); Kognitywistyka (*Cognitive Studies*); Zarządzanie dziedzictwem kulturowym (*Cultural Heritage Management*)

University of East Anglia (www.uea.ac.uk)

Uczelnia została założona w 1963. Studiuje tam obecnie 20 tysięcy osób.

Nowe i najbardziej promowane kierunki studiów

- **Nauki ścisłe:** Archeometria i nauka o pochodzeniu (*Forensic Archaeometry and Provenancing Studies*); Inżynieria systemów komputerowych (*Computer Systems Engineering*); Inżynieria systemów komputerowych z rocznymi praktykami w przemyśle (*Computer Systems Engineering with a Year in Industry*)
- **Nauki przyrodnicze:** Bezpieczeństwo zasobów wodnych i rozwój międzynarodowy (*Water Security and International Development*); Energetyka z zarządzaniem środowiskowym (*Energy Engineering with Environmental Management*); Zrównoważone rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe (*Sustainable Agriculture and Food Security*); Medycyna molekularna (*Molecular Medicine*)
- **Nauki ekonomiczne:** Finanse i zarządzanie (*Finance and Management*); Ewaluacja wpływu w rozwoju międzynarodowym (*Impact Evaluation for International Development*); Zarządzanie przedsiębiorstwem międzynarodowym (*International Business Management*); Komunikacja międzykulturowa i zarządzanie przedsiębiorstwem (*Cross-cultural Communications with Business Management*); Ekonomia specjalność służba zdrowia (*Health Economics*); Zarządzanie marką (*Brand Leadership*)
- **Nauki humanistyczne:** Dziennikarstwo telewizyjne (*Broadcast Journalism*); Stosunki międzynarodowe i polityka UE (*International Relations and European Politics*); Historia sztuki z muzealnictwem (*History of Art with Gallery and Museum Studies*); Filmoznawstwo i filozofia (*Philosophy and Film Studies*); Muzyka i technologia (*Music and Technology*)

University of Limerick (www.ul.ie)

Charakterystyka uczelni:

Uczelnia została założona w 1972. Liczba osób studiujących to 17 tysięcy.

Priorytety w nauczaniu oraz pracy naukowo-badawczej: materiałoznawstwo; technologie informacyjne i komunikacyjne; bioinżynieria i bionauki; biotechnologie; energetyka i zrównoważone środowisko; ochrona środowiska; matematyka stosowana; badania nad społeczeństwem wiedzy.

Uczelnia w planie strategicznym kładzie nacisk na stworzenie jak najszerszej oferty edukacyjnej oraz rozwijanie u wszystkich swoich studentów, niezależnie od kierunku studiów, takich cech jak: przedsiębiorczość, komunikatywność i innowacyjność. Bardzo ważne jest także dla tej uczelni

powiązanie nauczania z działalnością naukowo-badawczą. Ważnym aspektem badań jest możliwość ich komercjalizacji, a kierunki studiów mają mieć walor praktyczny.

Nowe i najbardziej promowane kierunki studiów

- **Nauki ścisłe:** Biochemia przemysłowa (*Industrial Biochemistry*); Informatyka specjalność bezpieczeństwo sieci telekomunikacyjnych (*Mobile Communication and Security*)
- **Nauki przyrodnicze:** Zrównoważone zarządzanie zasobami (*Sustainable Resource Management*)
- **Nauki ekonomiczne:** Ekonomia specjalność ubezpieczenia na rynku międzynarodowym i europeistyka (*International Insurance & European Studies*); Inżynieria finansowa (*Computational Finance*)
- **Nauki humanistyczne:** Zarządzanie informacją w służbie zdrowia (*Health Informatics*); Dziennikarstwo specjalność nowe media (*Journalism and New Media*); Lingwistyka stosowana (*Applied Languages*); Prawa człowieka w postępowaniach karnych (*Human Rights in Criminal Justice*); Badania nad pokojem i rozwojem globalnym (*Peace and Development Studies*); Informatyka, specjalność nowe media w sektorze edukacji (*Digital Media Development in Education*)

Komentarz:

Kierunki zmian w ofercie edukacyjnej analizowanych powyżej uczelni wiążą się m.in. z:

- Dążeniem do zacieśnienia współpracy pomiędzy uczelniami i instytucjami lokalnymi oraz firmami działającymi w danym regionie;
- Pragnieniem kształcenia kadr profesjonalistów, którzy będą pracowali w instytucjach i organizacjach mających na celu zacieśnienie współpracy międzynarodowej przede wszystkim z krajami azjatyckimi (np. Chinami, Japonią i Koreą);
- Potrzebą analizy i możliwością rozwiązania obecnych i potencjalnych problemów danego obszaru czy regionu (np. problem komunikacji miejskiej w rozległych aglomeracjach miejskich);
- Rozpoznaniem światowych trendów w zakresie badań nad zrównoważonym rozwojem, globalizacją, zmianami klimatycznymi, zainteresowaniem nowymi technologiami (w tym nanotechnologiami, cybernetyką, bioinformatyką, kognitywistyką);
- Potrzebą adaptacji nowych zdobyczy technologicznych w edukacji (kierunki studiów zajmujące się rolą mediów i nowych technologii w procesie kształcenia);
- Wzrostem i konkurencyjnością oferty edukacyjnej.

W przypadku analizowanych **uniwersytetów niemieckich** zmiany w ofercie dydaktycznej związane są także z określeniem priorytetów naukowo-badawczych oraz tworzeniem dofinansowywanych projektów we współpracy z rządem federalnym w ramach programu „Initiative for Excellence”. Pula na dofinansowania w latach 2007-2012 wynosiła 1,9 miliarda euro. Do roku 2017 pozostaje kwota do wykorzystania w wysokości 2,7 miliarda euro. Dofinansowaniem objęte są przede wszystkim badania innowacyjne, wiodące w swojej dziedzinie oraz te, które dają nadzieję na ich komercjalizację.

Analiza **uniwersytetów czeskich** w miastach przemysłowych, wskazuje na niewielką innowacyjność oferty edukacyjnej w zakresie nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i ekonomicznych w porównaniu z polskimi uczelniami. Warto wspomnieć jednak o Uniwersytecie Tomasza Baty w Zlinie (uczelnia powstała w 2001 r.), który posiada w swojej ofercie techniczne kierunki studiów ściśle związane z branżą obuwniczą: Inżynieria obuwnicza i higiena oraz Projektowanie obuwia, ponieważ miasto jest główną siedzibą firmy obuwniczej Bata. Uczelnia ta ma również

dobrze rozwiniętą ofertę kierunków związanych z branżą spożywczą szybko rozwijającą się w tym regionie oraz kierunków związanych z branżą filmową i reklamową z uwagi na działające w Zlinie studia filmowe.

VII. WNIOSKI: Możliwości wpływu władz regionu na kształtowanie oferty edukacyjnej:

Wzorem niektórych innych krajów europejskich powinniśmy dążyć do rozwiązania obecnych i potencjalnych problemów danego obszaru czy regionu oraz do zacieśnienia współpracy pomiędzy uczelniami i instytucjami lokalnymi oraz firmami działającymi w regionie; w przypadku uniwersytetów niemieckich jest o tyle łatwiejsze, że uczelnie są finansowane nie z budżetu centralnego, lecz z budżetu landów. Tym niemniej **Urząd Marszałkowski i Urząd Miasta Łodzi powinny stać się platformą pośredniczącą pomiędzy uczelniami łódzkimi a regionalnymi pracodawcami – w szerokim tego słowa znaczeniu, zarówno firmami produkcyjnymi, usługowymi jak i placówkami kulturalnymi, zarówno przedsiębiorstwami prywatnymi jak i państwowymi. Celowe byłoby:**

1. **Absolutny priorytet:** Stworzenie programu monitoringu rynku pracy, sprzężonego z monitoringiem losów absolwentów prowadzonych przez uczelnie łódzkie. Pomogłoby to w tworzeniu co roku listy potrzebnych i poszukiwanych w regionie zawodów, wraz z orientacyjną liczbą miejsc w pracy w perspektywie pięcioletniej. Wspólny system monitoringu wszystkich uczelni łódzkich i władz regionu byłby niezwykle pomocny nie tylko w tworzeniu nowych, potrzebnych kierunków studiów, lecz także w zwalczaniu bezrobocia w regionie. Pojedyncze uczelnie nie mają możliwości organizacyjnych i środków finansowych na prowadzenie tego rodzaju kompleksowych i długofalowych badań. **Pomoc UM i UMŁ mogłaby stworzyć z Łodzi przodujący ośrodek akademicki w kraju, który wykorzystuje swój potencjał edukacyjny dla zasilania regionalnej gospodarki i kultury wykwalifikowanymi kadrami.**
2. **Priorytet:** Stworzenie przez władze Urzędu Marszałkowskiego, UMŁ i UW oraz Uczelni, strategii, w której znalazłyby się **najlepiej rozwijające się kierunki studiów w regionie**. Powinny one być **region łódzki promowane i wspierane**. Obszary te powinny zostać podzielone ze względu na określone kierunki studiów np.: techniczne, ścisłe, przyrodnicze, humanistyczne, ekonomiczne, społeczne, artystyczne. W ocenianiu kierunków i ich przydatności na rynku pracy powinni **brać udział wybrani przez UM pracodawcy**. Możliwe działania:
 - Władze miast i regionu wraz z przedstawicielami środowiska akademickiego i pracodawcami powinny **dokonać wyboru priorytetowych kierunków**, które będą finansowane lub współfinansowane z budżetu instytucji miasta i województwa (można je nazwać **łódzkimi kierunkami zamawianymi**). Uczelnie mogłyby włączyć się ze swojej strony w proces pozyskiwania inwestorów (także zagranicznych) w regionie łódzkim, którzy pozyskiwaliby wyspecjalizowaną kadrę spośród absolwentów łódzkich szkół.
 - Ponadto powinno się **stworzyć listę kierunków, które mogą być realizowane wspólnie przez kilka uczelni (międzyuczelnianych)**, wpisujących się w strategię rozwoju regionu i mogą stanowić o **przewadze konkurencyjnej łódzkich uczelni a także świadczyć o atrakcyjności naszego regionu**. **UM powinien tu spełniać rolę integracyjną, być pomocnym w działaniach promocyjnych i pozyskiwaniu środków zewnętrznych.**

Kierunki studiów

- Warto aby przedstawiciele tzw. **środowiska biznesowego**, ale także **różnych organizacji i instytucji sami zaproponowali kierunki studiów** lub elementy ścieżek kształcenia, które z ich punktu widzenia są potrzebne i przydatne dla ich rozwoju i rozwoju regionu.
- **Dla kierunków studiów, które w szczególności związane są z regionem łódzkim UM i UMŁ powinny udostępnić miejsca pracy na praktyki zawodowe, organizować nieodpłatne szkolenia, cykle wykładów, szkoły letnie i inne formy kształcenia dla studentów, celem zapoznania ich z praktyką zawodową w różnych dziedzinach w regionie łódzkim.**
- 3. **Priorytet:** Organizacja **programu stypendialnego dla najlepszych studentów na kierunkach potrzebnych w regionie** – stypendia zobowiązujące do pracy przez jakiś okres czasu w przedsiębiorstwach w regionie łódzkim. Byłoby to metoda zatrzymania najlepszych absolwentów (potencjalnie najlepszych pracowników) w regionie.
- 4. Organizacja **programu stypendialnego dla najlepszych studentów we współpracy z zagranicznymi** miastami i regionami partnerskimi. Stypendia powinny zobowiązywać do pracy przez jakiś okres czasu w przedsiębiorstwach w regionie łódzkim i/lub w zagranicznych regionach partnerskich. Byłoby to – oczywiście w perspektywie wieloletniej – niezwykle pomocne w otwarciu regionu na rynki zagraniczne i zyskaniu specjalistów z międzynarodowym doświadczeniem.
- 5. **Stworzenie przez władze Łodzi i Regionu we współpracy z firmami i instytucjami w regionie łódzkim banku** zapotrzebowania w regionie łódzkim na **studia podyplomowe:** chodziłoby o wskazanie problematyki potrzebnej w gospodarce i kulturze, pomoc w rozpoznawaniu luk w kompetencjach pracowników w regionie;
- 6. **Współfinansowanie studiów podyplomowych** kształcących na potrzeby regionu z funduszy UE oraz ewentualnie wsparcie z budżetu Urzędu Marszałkowskiego;
- 7. Współdziałanie z uczelniami w tworzeniu **banku praktyk zawodowych** dla studentów; oraz pomoc przy wprowadzeniu do **programu studiów praktyki zawodowej trwającej minimum trzy miesiące**, która w szczególności mogłaby zostać ukierunkowana na przygotowywanie prac magisterskich i doktorskich stricte na potrzeby firm. Wprowadzenie wspólnej platformy przyływu informacji o praktykach płatnych.
- 8. Stworzenie – we współpracy ze uczelniami i Kuratorium Oświaty – **programu dla szkół ponadgimnazjalnych, stymulującego naukę przedmiotów ścisłych i przyrodniczych oraz języków obcych** (przede wszystkim innych niż angielski);
- 9. Stworzenie wspólnie z uczelniami i Kuratorium Oświaty **programu szkoleń oraz pomocy uczniom** szkół ponadgimnazjalnych z miejscowości regionu, graniczących z innymi województwami – promocja, wsparta konkretnymi działaniami: **organizacja lekcji dodatkowych lub kół zainteresowań dla uczniów klas maturalnych** z konkretnymi zainteresowaniami (przedmiotami ścisłymi i przyrodniczymi, językami obcymi, historią i językiem polskim). Urząd Marszałkowski mógłby na przykład pokrywać koszty przejazdów uczniów do Łodzi. Uczelnie mogłyby zorganizować cykle zajęć, udostępnić sale wykładowe i wykładowców. Uczelnie organizują takie spotkania same, tworzą także klasy lub szkoły patronackie; wszelka pomoc: logistyczna, promocyjna czy finansowa byłaby nieoceniona.
- 10. Stworzenie badań **zależności między poziomem szkół ponadgimnazjalnych** (wyniki matur) **a studiami wyższymi** (dane z rekrutacji, odsiewu po I roku, wynikami licencjatów i magistrantów).

Kierunki studiów

11. Władze Łodzi i Województwa powinny **zadbać o infrastrukturę**, ułatwiającą kandydatom na studia i studentom spoza Łodzi poruszanie się po mieście: chociażby umieszczenie na drogach dojazdowych odpowiednich drogowych znaków, umieszczenie na dworcach i w kluczowych miejscach miasta planów miasta ze wskazaniem na uczelnie, stworzenie programu pod hasłem (na przykład): **Łódź, miasto przyjazne studentom**, wspierający imprezy kulturalne i intelektualne, przeznaczone dla studentów, lub dla studentów bezpłatnie.